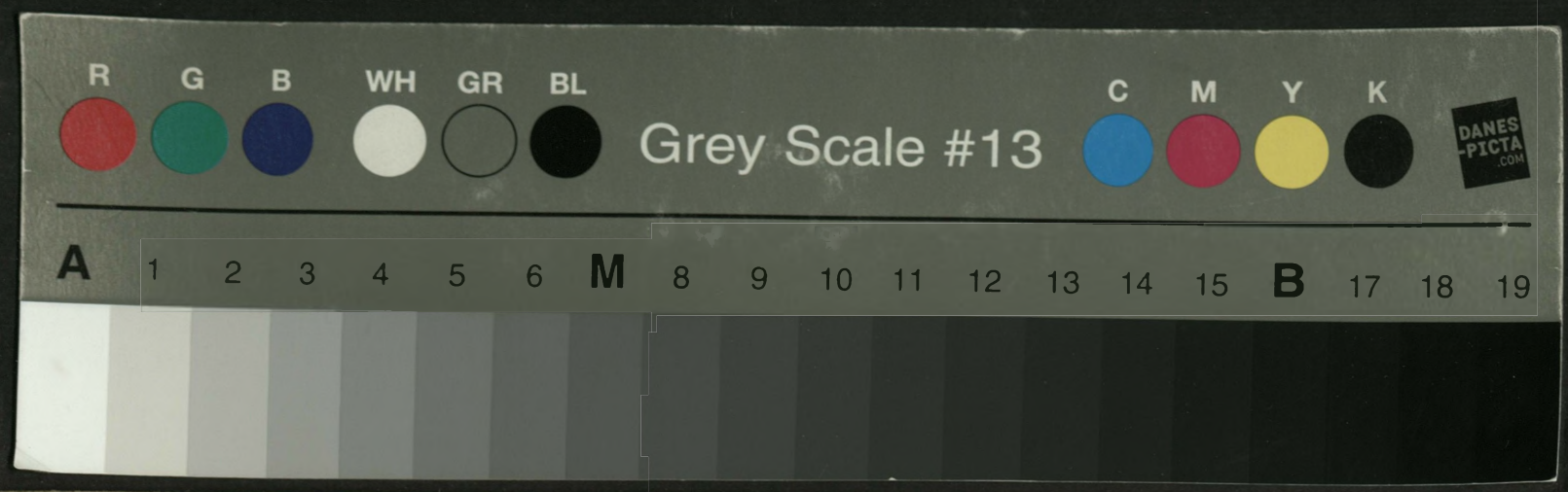

3104

DOWÓDZTWO OKRĘGU KORPUSU Nr VIII.

Samodzielny Referat Oświatowy

198

L. dz. 7820/tj. ośw. 38

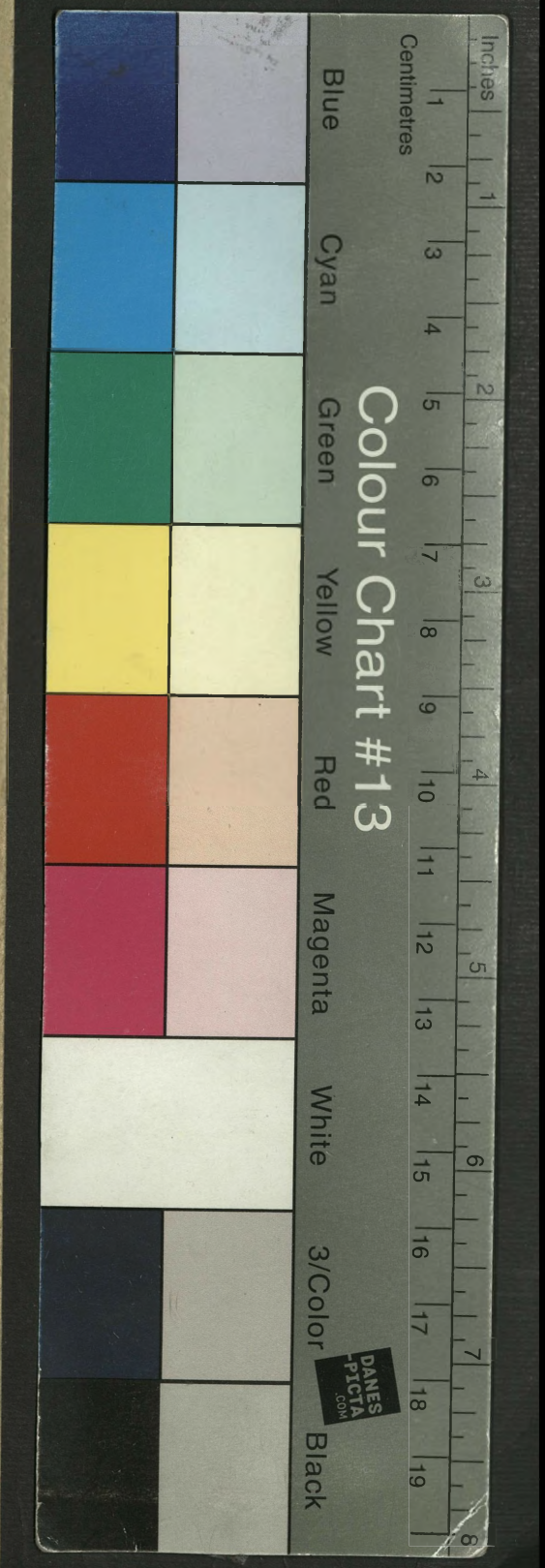
1850 I

TYMCZASOWE WYTYCZNE

PRACY OŚWIATOWO-WYCHOWAWCZEJ I PROPAGANDOWEJ

290 1/7

TORUŃ – WRZESIEŃ 1938 ROK

31604

DOWÓDZTWO OKRĘGU KORPUSU Nr VIII.

Samodzielny Referat Oświatowy

198

L. dz. 7820/tj. ośw. 38

1850 I

TYMCZASOWE WYTYCZNE

PRACY OŚWIATOWO-WYCHOWAWCZEJ I PROPAGANDOWEJ

290/7

TORUŃ—WRZESIEŃ 1938 ROK

k. 4 Rozk.

DOWÓDZTWO OKRĘGU KORPUSU NR VIII.

SAMODZIELNY REFERAT OŚWIATOWY

L.dz.7820/Tj.Ośw.38

TYMCZASOWE WYTYCZNE

PRACY OŚWIATOWO - WYCHOWAWCZEJ I PROPAGANDOWEJ

TORUŃ, WRZESIEŃ 1938 R.

355.6R : 355.73

3021/3

DOWÓDZTWO OKRĘGU KORPUSU NR VIII.
S Z T A B
L.dz.7820/Tj.Ośw.
Tel.wewn.121.

Toruń, dnia 29 września 1938r.

Na podstawie przedstawionych mi sprawozdań i spostrzeżeń osobistych stwierdziłem, że praca oświatowo - wychowawcza i propagandowa w oddziałach na terenie OK VIII nie jest prowadzona na właściwym poziomie.

Główne przyczyny tego stanu rzeczy stanowią: brak należytego ujęcia programowego i podziału prac, odpowiedniego przygotowywania i metodycznego prowadzenia oraz brak kontroli przez dowódców oddziałów i dowódców W.J.

W związku z tym wydaję "Tymczasowe wytyczne pracy oświatowo-wychowawczej i propagandowej", które rozkazuję zastosować ściśle od dnia 15.X.b.r.

Wyniki pracy w oddziałach oraz wnioski mające na celu usprawnienie całokształtu prac przedstawią mi dowódcy W.J. w terminie do dnia 1.VI.1939 r.-

DOWÓDCA OKRĘGU KORPUSU NR VIII.

/M.T. TOKARZEWSKI-KARASZEWICZ/
Generał Brygady

T R E Ś Ć

CZĘŚĆ I.

A. Zasady ogólne ..... str. 1

B. Zakres i odpowiedzialność ..... " 1

C. Wytyczne ogólne..... " 2

D. Ogólny program pracy ..... " 4

CZĘŚĆ II.

1. Organizacja pracy w oddziałach..... " 6

2. Organizacja pracy w garnizonie..... " 9

3. Okresy wyszkolenia..... " 10

CZĘŚĆ III.

WYTYCZNE OGOLNE POSZCZEGÓLNYCH DZIAŁÓW PRACY.

a/ Podział materiału oświatowo-propagandowego..... " 11

1. Praca wśród szeregowych sł.czynnej..... " 11

2. Praca wśród kadry służby stałej..... " 12

b/ Omówienie poszczególnych działów prac..... " 12

I. Żołnierskie szkoły początkowe i kursy dokształcające dla podoficerów..... " 12

II. Historia Polski i geografia..... " 13

III. Tradycja oddziału..... " 14

IV. Propaganda własna /polityczna/..... " 15

V. Sprawy obce..... " 17

VI. Wychowanie obywatelskie żołnierza..... " 17

VII. Zagadnienia religijne..... " 18

VIII. Propaganda oszczędności..... " 18

IX.	Sprawy gospodarcze kraju i wychowanie spółdzielcze.....	str. 19
X.	Zawody cywilne - ogólne wskazania.....	" 21
XI.	Dbałość o zdrowie.....	" 22
XII.	Propaganda przysposobienia wojskowego.....	" 23
XIII.	Propaganda związku rezerwistów.....	" 23
XIV.	Organizowanie uroczystości i imprez rozrywkowych.....	" 24
XV.	Wycieczki krajoznawcze, zwiedzanie zabytków i muzeów.....	" 24
XVI.	Sprawy świetlicowe. Prenumerata czasopism dla świetlic.....	" 25
XVII.	Wykorzystanie radiofonizacji koszar.....	" 27
XVIII.	Praca pozaszkoleniowa.....	" 28
XIX.	Zagadnienia specjalne.....	" 29
XX.	Praca organizacyjno-informacyjna.....	" 30
XXI.	Wychowanie oficerów.....	" 33
XXII.	Dokształcanie i wychowanie podoficerów....	" 36

CZĘŚĆ IV.

1.	Wybór przodowników oświatowych.....	" 38
2.	Wskazania metodyczne.....	" 40
3.	Wskazania wykonawcze.....	" 42

Załączniki 3.-

C Z Ę Ś Ć I.

A. ZASADY OGÓLNE

1. Praca oświatowo-wychowawcza i propagandowa jest tak samo ważna, jak wyszkolenie.
2. Za należyte prowadzenie całokształtu prac oświatowo-wychowawczych i propagandowych odpowiadają dowódcy wszystkich stopni.
3. Praca ośw.-wych. i prop. musi obejmować wszystkich szer. służby czynnej oraz odbywających ćwiczenia rez.
4. W zakres prac ośw.-wych. wchodzi wychowanie i dokształcenie kadry sł. stałej.

B. ZAKRES I ODPOWIEDZIALNOŚĆ

a/ Dowódcy W.J. i Dowódca Pom. Bryg. O.N. kierują wychowaniem korpusu ofic. i kontrolują organizację, prowadzenie i wyniki całokształtu pracy ośw. w podległych sobie oddziałach.

b/ Komendanci garnizonów w zakresie, jak dowódcy W.J. kontrolują całość prac w oddziałach nie wchodzących w skład W.J.

c/ Dowódcy Oddziałów: 1. wychowują korpus oficerski,
2. kierują wychowaniem i dokształcaniem korpusu podoficerskiego,
3. organizują całokształt prac ośw.-wych. i prop.-rozdzielają poszczególne prace,
4. kontrolują wykonanie i wyniki.

d/ Dowódcy pododdziałów: wychowują szeregowych i współdziałają w organizowaniu i prowadzeniu prac oświatowych.

e/ Sprawę zorganizowania programowej pracy oświatowo-wychowawczej i propagandowej w kompaniach telegr. dyw. piech.,

szwadronach pion. i plut.łączn.Pom.Bryg.Kaw.poruczam dowódcom W.J. Wydanie zarządzeń co do zorganizowania pracy tej w oddziałach nie wchodzących w skład W.J.poruczam najstarszym stopniem przełożonym,a więc d-com,komendantom, kier.,kmdtom centrów wyszk.,szefom:San.,Int.Uzbr.,Wojskowemu Prokuratorowi Okręgowemu Nr VIII oraz kmdtom garnizonów odnośnie pracy w aresztach garnizonowych,z tym,że praca musi być zorganizowana chociażby stan liczebny szer.sł. czynnej nie przekraczał dziesięciu.

W 8 Szpitalu Okręgowym,w Wojskowym Więzieniu Śledczym Nr VIII,w Wojsk.Zakł.odbyw.kary twierdzy i aresztach garnizonowych pracę oświatowo-wychowawczą i propagandową należy prowadzić według dotychczas obowiązujących rozkazów i wytycznych MSWojsk.i DOK VIII,w szczególności według komunikatu W.I.N.O.Nr 11 § 29 i 30,przy możliwie jak najszerszym wykorzystaniu myśli przewodniej niniejszych wytycznych.

C. WYTYCZNE OGÓLNE

Każdy z dowódców,jak i wszyscy oficerowie i podoficerowie,muszą sobie zdawać sprawę,że działalność kulturalno-oświatowa i uświadamiająco-wychowawcza oraz propagandowa łączy się całkowicie z zagadnieniem dowodzenia i że dopiero przez odpowiednie wychowanie i uświadomienie,zapewnimy Ojczyźnie pełnowartościowego żołnierza-obywatela,narodowe wojsko,zwarte społeczeństwo cywilne oraz siłę rezerw.

Stąd też pracę oświatowo-wychowawczą i propagandową należy stawiać na równi z fachowym przygotowaniem żołnierza do wojny,a oba te działy muszą się zazębiać i wzajemnie uzupełniać.

Moje tymczasowe wytyczne /także i wytyczne,które wyjdą z N.S.Wojsk./ tworzą ramy,jak należy rozumieć i prowadzić pracę oświatowo-wychowawczą i propagandową,która da wyniki tylko przy solidarnym,jednolitym i metodycznym wysiłku całej kadry oficerskiej i podoficerskiej.

Pozostaną one jednak martwymi,jeśli korpus oficerski i podoficerski będzie pracował bez zapału,bez serca,czy bez zrozumienia.

Wierzę,że wszyscy dowódcy oraz cały korpus oficerski i podoficerski podległych mi oddziałów w zrozumieniu doniosłosci zagadnienia i wypływających stąd dla nas wszystkich ciężkich,lecz zaszczytnych obowiązków wychowawczych i propagandowych,dołożą wszelkich starań,by przez pełną inicjatywę,rozmach i pomysłowość dać Narodowi i Państwu dobrego obrońcę i uświadomionego obywatela.

Zdając sobie sprawę,że praca wychowawcza jest bodajże trudniejszą od fachowego wyszkolenia i wyćwiczenia,wymaga bowiem znajomości psychiki żołnierza oraz umiejętności podejścia,polecam nadchodzący okres zimowy wykorzystać w pierwszym rzędzie na przygotowanie do niej kadry oficerskiej i podoficerskiej,a w pracy z szeregowymi służby czynnej poczynić doświadczenia programowe i metodyczne oraz zgromadzić potrzebne środki.

Z wytycznymi tymi polecam zaznajomić całą kadrę oficerską na specjalnych odprawach z tym,że przy każdorazowej inspekcji wartość pododdziałów i ich dowódców powinniśmy wszyscy przełożeni oceniać również według stanu uświadomienia obywatelskiego i wychowania oraz panującego w nim nastroju.

Podoficerom należy podać ogólnie treść powyższego rozkazu i zaapelować do nich jako bezpośrednich wychowawców szeregowca o wytężoną pracę nad sobą oraz o uczciwą pomoc dowódcom-oficerom w omawianym dziale pracy.

Dowódcom W.J.polecam przy każdorazowej inspekcji kontrolować i stwierdzać poziom wychowania i stan uświadomienia narodowego i państwowego żołnierzy w oddziałach,a stwierdzone niedomagania,apatię,brak entuzjazmu oraz zrozumienia w kadrze zawodowej dla ciążących na niej obowiązków wychowawczych dla Narodu i Państwa,bezzwłocznie usuwać przez wydanie odpowiednich zarządzeń,względnie pociągać winnych zaniedbań i t.p.z tego zakresu do odpowiedzialności dyscypl.

Oficerów,którzy nie podciągną się w tej dziedzinie, pozbawiać będę dowodzenia,a dyskwalifikować do dalszej służby zawodowej podoficerów.

Liczę na to,że dowódcy na wszystkich szczeblach dowodzenia dołożą wszelkich starań,abym w tym względzie nie potrzebował stosować środków represyjnych.

W terminie do dnia 30 października b.r.przedstawią mi dowódcy oddziałów w drodze służbowej opracowane na podstawie niniejszych wytycznych programy pracy oświatowo-wychowawczej i propagandowej.

D. OGÓLNY PROGRAM PRACY

1. Cele do osiągnięcia:

a/ Wyszkolić i wychować żołnierza w duchu narodowo-państwowym,zrobić z niego solidną jednostkę żołnierską i obywatelską. Uodpornić na wpływy komunistyczne i wrogie do Państwa Polskiego.

b/ Rozwinąć i utrwalić w żołnierzu miłość Ojczyzny i przywiązanie do własnego Państwa.

c/ Podnieść w żołnierzu dumę narodową jako Polaka i obywatela Wielkiego Państwa. Wykorzenić "kompleks niższości" względem mniejszości niemieckiej.

d/ Rozwinąć i utwalić kult Państwa Polskiego i jego symboli oraz cześć i posłuszeństwo dla wskazań wychowawczych twórcy Niepodległości Polski Wodza Narodu Jozefa PIŁSUDSKIEGO.

e/ Przyswoić żołnierzom podstawowe wiadomości o Polsce i jej sąsiadach oraz wyrobić w nich zrozumienie zjawisk życia państwowego.

f/ Przyzwyczaić żołnierza do przestrzegania w życiu codziennym cnót żołnierskich i obywatelskich,honoru i prawości,ofiarności i pracy dla dobra ogołu,koleżeństwa,ambicji,odpowiedzialności w ramach całości na każdym miejscu służby narodowej i Państwu.

g/ Pobudzać do przodownictwa i wybijania się,ale w pojęciu szlachetnym,służebnym dla dobra ogołu,dawania dobrego przykładu.

h/ Wytworzyć wśród żołnierzy aktywną postawę żołnierza-obywatela wobec zjawisk i potrzeb codziennego życia zbiorowego Państwa. Potępiać i piętnować obojętność i oglądanie się na własne korzyści.

2. Zadania pracy oświatowo-wychowawczej:

a/ Utrwalić wśród żołnierzy ważniejsze momenty z dziejów Polski ze szczególnym uwzględnieniem walk o niepodległe i mocarstwowe stanowisko Państwa Polskiego pod wodzą Marszałka Józefa PIŁSUDSKIEGO.

b/ Uświadomić żołnierzom wartość i znaczenie Państwa dla rozwoju życia zbiorowego Narodu i ogółu obywateli.

c/ Dać obraz międzynarodowego i międzypaństwowego położenia Polski oraz wykazać znaczenie sił zbrojnych i konieczność przygotowania całego narodu do obrony Państwa.

d/ Zaznajomić żołnierzy z najważniejszymi funkcjami Państwa, jego organów i zrzeszeń społecznych.

e/ Zapoznać żołnierzy z obrazem Polski współczesnej pod względem obszaru, granic, ukształtowania, powierzchni, zjawisk klimatycznych, bogactw, stosunków ludnościowych, struktury gospodarczej, zawodowej i kulturalnej /stan rzeczywisty, potrzeby i dotychczasowy dorobek/.

f/ Uświadomić żołnierzom rolę, jaką odegrać powinien obywatel i poszczególne grupy w utrwalaniu dobrobytu i potęgi Niepodległego Państwa.

g/ Wykazać znaczenie i rolę oświaty w życiu pojedyńczego obywatela i Państwa.

h/ Uświadomić żołnierzom obywatelski obowiązek zwalczania komunizmu i wszelkiej działalności, podważającej spoistość wewnętrzną Państwa i jego powagę na zewnątrz.

i/ Wykazać dziejotwórczą rolę Marszałka Józefa PIŁSUDSKIEGO i przyswoić żołnierzom Jego wskazania wychowawcze.

C Z Ę Ś Ć II.

1. Organizacja pracy w oddziałach.

Dobre wyniki osiągniemy tylko przy solidarnym i metodycznym

wysiłku całej kadry o f i c e r s k i e j i p o d - o f i c e r s k i e j.

Prowadzenie pracy oświatowo-wychowawczej w duchu wyżej przytoczonym nie może być wykonane przez jednego oficera. Muszą w niej wziąć udział bezwzględnie wszyscy oficerowie i podoficerowie, albowiem tak wyszkolenie, jak i wychowanie jest dziedziną złożoną, jak złożoną jest dusza ludzka, jak złożone jest życie mas. I jakkolwiek kierownictwo spoczywać musi w jednym ręku, to jednak do opracowania poszczególnych działów składających się na całość wychowania, wyznaczać oficerów-referentów spośród najbardziej doświadczonych oficerów oddziału.

N.p. oficer oświatowy oddziału prowadzi: całość dotyczącą współpracy z P.B.N. nauczania i bibliotek, organizowania uroczystości, akademii, wycieczek, organizowania prac oświatowych i propagandowych w okresie ćwiczeń letnich, organizowanie kursów zawodowych dla szeregowych służby czynnej /rzemieślnicze i rolnicze/ i prac świetlicowych.

Stanowiska oficerów oświatowych powierzać oficerom doświadczonym /kpt. starszym por./ zapewniając im możliwość wykonania obowiązków oficerów oświatowych i przydzielić im w charakterze podoficera oświatowego odpowiedniego starszego podoficera również nie przeciążonego dodatkowymi funkcjami.

Wszelkie umotywowane zmiany na stanowiskach oficerów oświatowych meldować.

Dowódca 1 b. strzelców zamelduje nazwisko, stopień i funkcję oficera oświatowego wyznaczonego w miejsce zwolnionego oficera ośw./urz. kontr./

Przydział kontraktowych ofic.ośw.do oddziałów broni poza piechotą jest w toku rozważań,lecz w najbliższej przyszłości nie nastąpi.

Poszczególni oficerowie-referenci wyznaczeni w miarę uzdolnień i potrzeb opracowują materiał obejmujący: akcję przeciwkomunistyczną,wychowanie i oddziaływanie na mniejszości narodowe,oddziaływanie na szer.należących do poszczególnych grup regionalnych i pochodzących ze szlachty zagrodowej,akcję ochrony tajemnic wojskowych,wychowanie przodowników oświatowych i przygotowanie ich do pracy propagandowej w okresie letnim,wychowanie spółdzielcze,akcję oszczędnościową na P.K.O.,aktualia pułkowe,ogólno-polskie,obce,teatr żołnierski,bibliotekę działu I i II,chóry żołnierskie i w.i.

Zadaniem oficera-referenta danego działu będzie:

- zbieranie,aktualizowanie i uzupełnienie wszelkich materiałów potrzebnych do danego zagadnienia,
- opracowywanie pogadanek na podstawie posiadanego materiału,
- stała troska o jak najszerszą popularyzację zagadnień jego działu,
- zapewnienie jednolitości w traktowaniu poszczególnych tematów przez wszystkich prelegentów /dowódców pododdziałów/,
- jak najszerzej pojęta pomoc koleżeńska w sensie metodyki szkolenia w stosunku do młodszych kolegów i podoficerów przez referowanie danych zagadnień na odprawach wyszkoleniowych.

Opracowane i zatwierdzone przez dowódcę /zastępcę/ oddziału pogadanki /w okresie początkowym przed zebraniem doświadczeń dyspozycją takiej pogadanki/ należy wydać w odpisie wszystkim dowódcom pododdziałów. Zapewni to jednolity kierunek pracy wychowawczej w całym oddziele.

Dowódcy pododdziałów: prowadzą pogadanki z zakresu

wychowania obywat.wiadomości o Polsce współczesnej, historii i materiałów opracowanych przez oficerów referentów, wychowują cały stan szeregowych pododdziału i wdrażają do pracy wychowawczej oficerów młodszych i podoficerów.
- Nie wyszczególnioną powyżej współpracę z oficerami P.W.na gruncie społecznym nie należy powierzać specjalnie oficerowi oświatowemu, lecz temu, który do pracy społecznej najlepiej się nadaje. Młodszych oficerów oświatowych zakontraktowanych spośród podchorążych i podporuczników rezerwy, należy do pracy tej wdrażać stopniowo. To samo dotyczy n.p.prowadzenia teatrów żołnierskich, szkolenia przodowników oświatowych, chórów żołnierskich, do czego potrzeba wnikliwości lub uzdolnień specjalnych, czym dany oficer oświatowy może się nie odznaczać. Kontrola dobrze zorganizowanej pracy zapewnia systematyczność i jednolitość pracy, a tym samym jej dobre wyniki.

2. Organizacja pracy w garnizonie.

Praca komendantów garnizonów w dziale ośw.-kult.obejmuje szczególnie dział nauczania, uzgadnianie współpracy z P.B.K.w zakresie całokształtu prac oświatowych w oddziałach garnizonu oraz organizowanie wszelkich imprez ośw.-kult.i prop.o charakterze zewnętrznym.
W związku z tym kmdt garnizonu niezależnie od kontroli całokształtu prac ośw.-wych.i prop.w oddziałach nie wchodzących w skład W.J.kontroluje w innych oddziałach garnizonu wszelkie prace oświatowe, a więc zespoły nauczania i wszelkie kursa dokształcające i zajęcia świetlicowe.

Ze względu,że sprawa mianowania ofic.ośw.garnizonów jest dopiero w toku rozważań,-sprawą kontroli prac oświatowych w oddziałach garnizonów:Toruń,Bydgoszcz,Grudziądz, Inowrocław i Chełmno zajmą się oficerowie sztabowi wzgl. starsi kapitanowie wyznaczeni w tym celu przez komendantów garnizonów.

Wyznaczeni oficerowie kontrolują całokształt prac oświatowych i propagandowych w oddziałach garnizonu według załącznika Nr 1 niniejszych wytycznych,-na podstawie planu kontroli,obejmującego czasokres od 15.X.do zakończenia nauczania w miesiącach wiosenno-letnich roku następnego,-meldując niedomagania bezpośrednic komendantowi garnizonu.

Plan tych kontroli przedstawią mi koemdanci garnizonów w terminie do dnia 30.X.b.r.podając stopień,nazwisko i imię oraz przydział wyznaczonego oficera.

Wszelkie imprezy kulturalno-oświatowe i propagandowe o charakterze zewnętrznym organizują komendanci garnizonów w porozumieniu z dowódcami wszystkich oddziałów garnizonu przy współpracy of.oświatowych tych oddziałów.

3. Okresy wyszkolenia:

Programy pracy oświatowo-wychowawczej i propagandowej dla kontyngensu,opracować na cały czas służby wojskowej danego rocznika,z podziałem na okresy /podokresy/ szkolenia,ustalone dla poszczególnych broni i służb instrukcjami wyszkolenia M.S.Wojsk.

W czasie odbywania obowiązkowej służby wojskowej winien być żołnierz przygotowany nie tylko do wojny,lecz jako zasadę należy przyjąć obowiązek wyrobienia w nim cech

bojownika idei narodowo-państwowej,aby po wyjściu z wojska,jako cywilny obywatel działał i pracował w tym duchu.

C Z Ę Ś Ć III.

WYTYCZNE OGÓLNE POSZCZEGÓLNYCH DZIAŁÓW PRACY

a/ Podział materiału oświatowo-propagandowego.

Dla należytego opracowania programów należy zestawić w przód materiał,który w pracy tej musi być uwzględniony.

1. Praca wśród szeregowych służby czynnej:

I. Żołnierskie szkoły początkowe i kursy dokształcające dla podoficerów.

II. Historia Polski i geografia.

III. Tradycja oddziału.

IV. Propaganda własna /polityczna/.

V. Sprawy obce.

VI. Wychowanie obywatelskie żołnierza.

VII. Zagadnienia religijne.

VIII. Propaganda oszczędności.

IX. Sprawy gospodarcze kraju i wychowanie spółdzielcze.

X. Zawody cywilne - ogólne wskazania.

XI. Dbałość o zdrowie.

XII. Propaganda przysposobienia wojskowego.

XIII. Propaganda Związku Rezerwistów.

XIV. Organizowanie uroczystości i imprez rozrywkowych.

XV. Wycieczki krajoznawcze,zwiedzanie zabytków i muzeów.

XVI. Sprawy świetlicowe. Prenumerata czasopism dla świetlic.

XVII. Wykorzystanie radiofonizacji koszar.

XVIII. Praca pozaszkoleniowa.

XIX. Zagadnienia specjalne.

XX. Praca organizacyjno-informacyjna.

2. Praca wśród kadry służby stałej.

XXI. Wychowanie oficerów.

XXII. Dokształcanie i wychowanie podoficerów.

b/ Omówienie poszczególnych działów prac.

I. ŻOŁNIERSKIE SZKOŁY POCZĄTKOWE I KURSY DOKSZTAŁCAJĄCE DLA PODOFICERÓW

Organizację żołnierskich szkół początkowych i kursów dokształcających dla podoficerów regulują komunikaty W.I.N.O.Nr 8,9 i 11.

Nadzór wykonuje z urzędu oficer oświatowy,który kontroluje naukę i postępy uczniów.

Wszyscy żołnierze analfabeci mają uczęszczać do żołnierskich szkół początkowych i żadnego z nich przed ukończeniem tej szkoły nie wolno wyznaczać na funkcje. Jeżeli chodzi o naukę czytania,pisania i rachowania,to w tej dziedzinie metody nauczania należą do nauczycieli zawodowych,wizytowanych przez przedstawicieli władz szkolnych. Nie mniej jednak i na tym polu oficer oświatowy może ingerować w sensie podniesienia ambicji i współzawodnictwa uczniów oraz wywierać wpływ na sposób podania wiadomości przez nauczycieli w płaszczyźnie ustalonego w pułku kierunku obywatelskiego wychowania i uświadomienia żołnierza.

Duże pole do działania będzie miał oficer oświatowy przez wpływ na metpdy i charakter pracy nauczycieli w dziedzinie

wychowania obywatelskiego żołnierzy analfabetów. Dziedzina ta bowiem nie może być prowadzona bez zazębiania się z ogólnym wychowaniem prowadzonym przez oficerów w pododdziałach; nastawienie musi posiadać jedno tło i jeden cel. W razie potrzeby oficer oświatowy nie może się wahać przed tendencyjnym ujmowaniem i przedstawieniem zagadnienia, jeśli tylko chodzi o rozbudzenie i ugruntowanie pewnych przekonań i zapatrywań, które się staną później przekonaniami osobistymi żołnierza.

Niezależnie od godzin nauki w żołnierskiej szkole początkowej /5-6 godzin tygodniowo/ wyznaczać będą dowódcy pododdziałów podoficerów do przerabiania z szeregowcami lekcyj czytania, pisania i rachowania, a sami zachęcać będą analfabetów do wytężonej nauki i interesować się ich postępami i frekwencją w szkole.

II. HISTORIA POLSKI I GEOGRAFIA.

W cyklu opracowanych pogadanek podkreślić momenty chwały, budzić entuzjazm, zapał, patriotyzm oraz podnosić dumę narodową. W żołnierzach mniejszości narodowych, budzić dumę, że są obywatelami wielkiego i silnego Państwa, które zarówno sąsiada wschodniego, jak i zachodniego potrafiło zwalczać zwycięsko na polach bitew, a dzięki swej kulturze i wartościom moralnym asymilować inne narody. Porównywać traktowanie mniejszości narodowych u sąsiadów i w Państwie Polskim i na tym tle podnosić zaufanie ich do Polski. Położyć szczególny akcent na historię walk o Niepodległość /powstania, historię Legionów/, -czasy wielkiej wojny aż do obecnej chwili uwzględnić

szczegółowiej. Budzić zaufanie we własne siły na przykładach jak:Płowce,Grunwald,zwycięstwa Stefana Batorego i ostatnia zwycięska wojna polsko-rosyjska pod wodzą Marszałka Józefa PIŁSUDSKIEGO.

Z geografii,zapoznać z położeniem Polski w Europie, obszarem,granicami,sąsiadami,najważniejszymi górami, głównymi rzekami i miastami. Specjalne pogadanki poświęcić sprawie granicy morskiej i portom polskim Gdyni i Gdańska oraz ważności dostępu do morza. Podnieść wielkość obszaru Rzeczypospolitej w dobie przedrozbiorowej i podkreślić ciążenie sąsiada wschodniego ku kulturze polskiej. Uwypuklić piękno naszego kraju,jego bogactwa naturalne i ośrodki przemysłu.Wykazać różnicę gospodarki rolnej w poszczególnych połaciach kraju i konieczność ich wyrównania. Nie pomijać spraw melioracji,komasacji,regulacji rzek,dbałości o lasy i płynących stąd korzyści.

Rozbudzać zaciekawienie i chęć poznania historii i geografii Polski w sposób przystępny,poza godzinami zajęć.

W pogadankach posiłkować się mapami,ilustracjami i obrazami historycznymi,broszurami i przezroczami filmowymi do aparatu projekcyjnego "Ornaka".

III.TRADYCJA ODDZIAŁU.

Wzbudzać przywiązanie i dumę z przynależności do pułku, utrwalając w pamięci żołnierza najważniejsze wydarzenia z historii pułkowej,związać go na długo z oddziałem macierzystym. Podkreślać bohaterskie czyny poszczególnych

oficerów, podoficerów i szeregowców. Naukę tej historii przeprowadzać od strony najbardziej zrozumiałej i ładnej, na charakterystycznych epizodach. Historię pułku /oddziału w zasadniczych ramach, wyczerpać do święta pułkowego. Umacniać tradycję pułkową przez cały okres służby wojskowej. Pogadanki ograniczać do istotnych momentów chwały pułku, przemawiających łatwo do duszy żołnierza. Propagować utrzymywanie łączności z pułkiem przez rezerwistów. W szczególności dążyć, by licznie zjawiali się oni na święta pułkowe. Inicjować organizowanie kół rezerwistów pułku i w ten sposób podtrzymywać w nich przywiązanie do oddziału.

IV. PROPAGANDA WŁASNA /POLITYCZNA/

Winna obejmować dziedzinę polityki zewnętrznej i wewnętrznej, jak n.p.

a/ sytuacja polityczna Polski /sojusze, pakty/,

b/ linie zewnętrznej polityki polskiej,

c/ stosunek do sąsiadów,

d/ ustroje społeczne, idee socjalne, komunistyczne, nacjonalistyczne,

e/ porównanie ustrojów,

f/ konieczność konsolidacji Narodu Polskiego w imię wzmożenia naszej prężności na zewnątrz i zwiększenia siły asymilowania państwowo mniejszości narodowych,

g/ mniejszości narodowe, ich obowiązki wobec Państwa Polskiego,

h/ emigracja i jej skutki /złe i dobre strony/,

i/ przejawy patriotyzmu i ofiarności publicznej,

j/ pozytywne zjawiska z życia gospodarczego,

k/ skutki biernego patriotyzmu, aktywność mniejszości narodowych,

1/ Polacy zagranicą i t.p.

Są to tematy,które należy poruszać okolicznościowo na tle ważniejszych wydarzeń bieżących.

Ustalam jako zasadę,że niezależnie od ujętych programem pogadanek,każdy dowódca pododdziału poświęca jedną godzinę tygodniowo na omówienie ze swymi żołnierzami spraw aktualnych.

Pogadanki tego typu winny obejmować trzy zasadnicze punkty:

1. aktualia na szczeblu pododdziału i pułku,
2. aktualia z życia ogólno-polskiego,
3. aktualia obce.

Aktualia na szczebku pododdziału i pułku opracowują dowódcy pododdziałów. Wskazane własne tablice zdarzeń /n.p.w świetlicach żołnierskich dla pobudzenia szlachetnego współzawodnictwa między pododdziałami,w pododdziałach-dla ogładzania spraw aktualnych np:nasza kompania utrzymuje najlepszy porządek w obrębie baonu,dziś najlepiej strzelała, drużyna X ma najlepiej utrzymane kb,strzelec X otrzymał pochwałę za .....,strzelec W splamił dobre imię kompanii ponieważ samowolnie oddalił się,strzelec Z wyrządził krzywdę gospodarzowi w Łabiszynie-nie jest więc godzien imienia żołnierza obywatela i t.p./.

Tablicę tę należy codziennie uaktualniać. Za wiadomości w-nich podawane są odpowiedzialni dowódcy pododdziałów. Za dobre pełnienie służby należy zawsze pochwalić,to duży czynnik wychowawczy.

Materiał do punktów 2.i 3.-czerpać z gazety ściennej "Nowiny". Nadto co sobotę winny wszystkie pododdziały otrzymywać krótkie komunikaty informacyjne,opracowane

przez oficera-referenta propagandy własnej i oficera-referenta spraw obcych, którzy w tym celu wykorzystywać będą prasę całego tygodnia, szczególnie prasę wojskową jak: "Żołnierz Polski", "Wiarus", "Polska Zbrojna". Komunikaty te powinni odnośni oficerowie-referenci ustalać co czwartek na krótkiej konferencji z dowódcą oddziału lub jego zastępcą, by w piątek dać je powielić, zaś w sobotę doręczyć dowódcom pododdziałów.

V. SPRAWY OBCE.

Każdy niemal dzień przynosi szereg wielkich wydarzeń z życia międzynarodowego, które w odpowiednim naświetleniu mogą i powinny być podawane żołnierzowi. Specjalny nacisk położyć na ujemne zjawiska z życia Z.S.S.R., dyskredytujące ustrój komunistyczny.

VI. WYCHOWANIE OBYWATELSKIE ŻOŁNIERZA.

W cyklu pogadanek podkreślić obowiązki żołnierza-obywatela wobec Państwa, które należy wypełniać z pełnym zrozumieniem, sumiennie, według najlepszych chęci i z entuzjazmem. Wpajać stale znajomość i poczucie praw oraz obowiązków obywatelskich, a potępiać i piętnować obojętność. Uświadomić i nastawić żołnierzy w duchu ideowym i państwowo-twórczym, zaznajamiając ich z ustrojem państwa i systemem rządzenia w myśl obowiązującej konstytucji. Wzbudzić zainteresowanie, zapał i ambicję do pracy społecznej przynajmniej na terenie Z.R.

VII. ZAGADNIENIA RELIGIJNE.

Dziedzina ta należy do duszpasterstwa wojskowego. Na oficera-referenta należy włożyć obowiązek:

1. utrzymania w imieniu dowódcy oddziału, łączności z kapelanem garnizonu,
2. dopilnowania, by pogadanki religijne zazębiały się z całokształtem wychowania obywatelskiego,
3. czuwania, aby praca wychowawcza z tej dziedziny pogłębiała czynnikiem religijnym dyscyplinę żołnierską i czynną ideowość oraz lojalność polityczno-państwową.

VIII. PROPAGANDA OSZCZĘDNOŚCI.

Uświadamiać żołnierzy o znaczeniu oszczędności zarówno dla pojedyńczego obywatela, jak i dla całego Państwa. Zaznajamiać ich z istnieniem instytucyj i kas oszczędnościowych w Polsce, ze szczególnym podkreśleniem znaczenia P.K.O. Wpoić żołnierzom potrzebę racjonalnego oszczędzania tak, aby po wyjściu z wojska do swych zajęć cywilnych, byli oni pionierami oszczędności w swoim środowisku.

Propaganda oszczędności nie może ograniczać się do jednej pogadanki lub odczytu. Należy w tym kierunku działać i wychowywać stale, trwale i systematycznie. Szysoy oficerowie i podoficerowie winni wziąć udział w tej pracy i to od samego początku, od chwili przybycia rekrutów.

Zabraniam składania pieniędzy na depozyty w pododdziałach względnie u ofic.gosp. Przybywający rekruci posiadają zwykle pewien zapas pieniędzy, należy ich więc rychło uświadomić, że najlepszym i najpewniejszym schowkiem jest książeczka oszczędnościowa P.K.O.

Dla ułatwienia pracy oficerowi-referentowi propagandy oszczędności, inni dowódcy baonów /dywizjonów/ wyznaczyć po

jednym młodszym oficerze,który w porozumieniu z oficerem-referentem będzie kierował akcją propagandową oszczędności w baonie /dyonie/,na podstawie ustalonych zarządzeń.

IX. SPRAWY GOSPODARCZE KRAJU I WYCHOWANIE SPÓŁDZIELCZE

W wyznaczonych pogadankach omawiać przystępnie:stan ekonomiczny kraju i sąsiadów,źródła bogactw naturalnych,konieczność posiadania własnych surowców,samowystarczalność gospodarczą Polski,rolnictwo i produkcję rolną,co robi państwo dla podniesienia rolnictwa,rzemiosło i jego potrzeby,przemysł i jego rolę w gospodarstwie społecznym Polski,środki komunikacyjne,pieniądz i jego znaczenie w życiu gospodarczym,ochronę i pomoc bezrobotnym,zagadnienie pracy zawodowej,spółdzielczość i jej znaczenie,konieczność podatków,zorganizowana praca podstawą dobrobytu obywatela i państwa.

Podkreślić konieczność posiadania własnych kolonii.

Zwrócić szczególną uwagę na wychowanie spółdzielcze. Uważając,że przez systematyczną pracę wychowawczą wojska można w dziale spółdzielczym oddać Państwu bardzo wielkie usługi - zarządzam:

Wychowanie spółdzielcze organizują wszystkie formacje.

Praca w tym dziale dzieli się na wychowanie spółdzielcze kontygensu oraz wyszkolenie /w uzależnieniu od liczebności formacji/ 1-8 przodowników ruchu spółdzielczego. Pracę tę polecam zorganizować następująco:

Młodszy rocznik:- zwiedzenie spółdzielni,pogadanki,święta spółdzielczości,miesięczna praktyka w spółdzielni /dla kandydatów na przodowników/.

Starszy rocznik:- /po miesięcznej praktyce w spółdzielni/ dwutygodniowy kurs spółdzielczy organizowany dla wszystkich formacyj OK w garnizonach:Toruń,Bydgoszcz i Grudziądz według osobnych zarządzeń. Absolwentów kursu spółdzielczego nakazuję wykorzystać jako przodowników wśród szeregowców młodszego rocznika i organizatorów /pomocników/ święta spółdzielczości.

Jako materiał do pogadanek wyznaczam tematy podane w podręczniku wydanym przez Związek Rewizyjny Spółdzielni Wojskowych p.t."Kurs Spółdzielczy dla żołnierzy niezawodowych". Do pogadanek należy wykorzystać tematy podręcznika -w następującej kolejności:temat Nr 4,22,23,5,6,9,13,23, 26.

Pogadanki prowadzą dowódcy pododdziałów na równi z pogadankami wychowawczo-obywatelskimi.

- Prowadzenie pogadanek o spółdzielczości polecam rozpocząć po wcieleniu rekruta i prowadzić w dni świąteczne przynajmniej dwa razy w miesiącu przed odmarszem względnie po powrocie z nabożeństw. Tematy pogadanek muszą figurować w programach zajęć.

Opracowanie gotowych pogadanek dla dowódców pododdziałów polecam powierzyć odpowiednim oficerom.

Doboru kandydatów na przodowników spółdzielczości dokonują dowódcy pododdziałów w ilości 2-3 na baon /równorz./ oraz 1-2 na samodzielny pododdział /komp.telegr.,szw.łącz. ośrodek sap./-wybierając ich w miarę zaobserwowania na pierwszych pogadankach i ewentualnie korygując dokonany dobór w miarę sprawdzenia ich uzdolnień potem.

Należy dobierać jednostki śmiałe,o czystym charakterze,

rekrutujące się o ile możności z miejscowości,w których ruch spółdzielczy zaczyna się organizować.
Wybrani kandydaci odbywają praktykę w spółdzielni w czasokresie uzgodnionym przez II zast.dowódcy oddziału z oficerem sprawującym nadzór nad spółdzielnią i kierownictwem spółdzielni w godzinach popołudniowych w terminie przed 15.X.każdego roku.
Kandydaci z pododdziałów jak komp.tlgr.i t.d.odbywają praktykę w spółdzielni oddziału,do którego są przydzieleni gospodarczo.
Okres praktyki jest okresem próby i selekcji. W czasie praktyki w spółdzielni zorganizować nad szeregowymi bardzo staranny nadzór.
Dążeniem moim jest wyszkolić rocznie przynajmniej 120-130 przodowników spółdzielczych spośród szeregowych wszystkich oddziałów na terenie OK VIII.
Kontrolę wychowania spółdzielczego w pododdziałach powierzam II zastępcy dowódcy oddziału,oficerom intendentom W.J.i Szefowi Int.DOK VIII.

K. ZAWODY CYWILNE - OGÓLNE WSKAZANIA.

Przeważająca większość młodzieży przybywającej do wojska posiada już zawód cywilny,w którym pracuje /rolnicy,rzemieślnicy,górnicy i t.p./ Interesuje się ona swym zawodem i obchodzi ją każda w tym dziale nowość,ulepszenie lub zmieniona metoda pracy. Stąd też celowym będzie dać żołnierzowi praktyczne,ogólno-organizacyjne wskazania z przysposobienia fachowego,pracując nad nim w grupach poszczególnych zawodów,organizując 2-3 grupy w baonie /równorz./ wzgl.samodzielnym pododdziale lecz dopiero w

3-cim okresie szkolenia. Nadmieniam, że nie chodzi mi o jakieś specjalizowanie żołnierzy w zawodach cywilnych, chcę natomiast, aby przez pogadanki, wpoić w nich ambicję zawodu oraz chęć kształcenia się i doskonalenia zawodowego. Podkreślać użyteczność dla Państwa każdego działu pracy. Starać się, aby poszczególne grupy ze swego zakresu fachowych zamiłowań coś praktycznego dla oddziału zrobiły, co również można wykorzystać i dla pokazów wzorowej organizacji pracy.

Organizować to z przedstawicielami rzemiosła i rolnictwa przez wykłady i ew. pokazy fachowców, zwiedzania i t.p.

XI. DBAŁOŚĆ O ZDROWIE.

Higiena wiąże się z całokształtem życia człowieka, a w szczególności żołnierza.

Niezależnie od krótkich wskazań i pouczeń podanych przez lekarza z okazji przeglądów okresowych, wygłasza lekarz do żołnierzy pogadanki na temat:

a/ racjonalne pielęgnowanie zdrowia, higiena osobista i życia zbiorowego,

b/ zwalczanie alkoholizmu i narkomanii,

c/ zwalczanie chorób zakaźnych i wenerycznych,

d/ pierwsza pomoc w nagłych wypadkach.

Pogadanki ad a/ winien lekarz wygłaszać w pierwszym okresie szkolenia /przed przysięgą rekrutów/.

Najlepszą jednak propagandą z tego zakresu będzie zawsze ścisłe przestrzeganie w praktyce codziennego życia pododdziału wskazań higieny.

XII. PROPAGANDA PRZYSPOSOBIENIA WOJSKOWEGO.

Jak najgłębiej uświadamiać członków P.W.z zagadnieniami związanymi z obroną narodową.

Na pierwszy plan wysuwają się sprawy obrony powietrznej, przeciwgazowej i przeciwpancernej oraz zagadnienia morskie. Współpracując ściśle z miejscowymi zarządami LOPP i Ligi Morskiej i Kolonialnej,należy wykorzystać fachowe doradztwo i pomoc zarządów tych instytucyj. Podkreślać ważność dla Państwa posiadania silnej floty powietrznej i morskiej oraz motoryzacji kraju.

Czuwać i wpływać,aby w obchodach narodowych i uroczystościach wojskowych brała zawsze liczny i świadomy udział młodzież P.W. W urządzanych przez nią porankach i wieczornicach winny być uwypuklane cnoty żołnierskie i obywatelskie, w szczególności zaś miłość Ojczyzny,honor żołnierski,posłuszeństwo wobec przełożonych,karność, silna wola,wytrwałość oraz pierwiastki bohaterstwa i ofiarności.

Mając na uwadze nasz wybujały indywidualizm,wpajać i przyzwyczajać do zgodnej i harmonijnej pracy jednostki i zespołu oraz koordynacji wysiłków poszczególnych organizacyj i stowarzyszeń dla wielkich celów narodu i Państwa.

Uodporniać młodzież na wpływy wywrotowe i antypaństwowe.

XIII. PROPAGANDA ZWIĄZKU REZERWISTÓW.

Prowadzenie skutecznej propagandy w kierunku wstępowania po przejściu do rezerwy do szeregów Związku Rezerwistów zarządzam jako bardzo ważny dział pracy.

Szeregowych starszego rocznika należy zachęcać, aby należąc do Z.R., czy też jako niezrzeszeni, zgłaszali się w miejscowości swego stałego zamieszkania do organizacji P.W., Z.S.i Z.H.P.i poświęcali w tygodniu 2-3 godzin pracy w charakterze pomocników instruktorów, gdyż w ten sposób nie tylko, że nie zapomną nabytej wiedzy wojskowej,, ale przysłużą się Ojczyźnie w przysposabianiu żywych sił do obrony Państwa.

XIV. ORGANIZOWANIE UROCZYSTOŚCI I IMPREZ ROZRYWKOWYCH.

Dla upamiętnienia ważnych momentów dziejowych Polski, bojowej przeszłości oddziału oraz ku czci bohaterów narodowych, organizować specjalne uroczystości i pogadanki. Przy tej sposobności uczyć pietyzmu, podkreślać znaczenie ważnych wydarzeń w życiu narodu i Państwa. Imprezy rozrywkowe /przedstawienia żołnierskie, chóry i t.p./ winny mieć podłoże ideowo-wychowawcze, co nie wyklucza beztroskiego humoru. Unikać sztuk i pieśni małowartościowych i o płytkiej treści, budzących niesmak. Swięta pułkowe /oddziałowe/ wykorzystać do ścisłego związania cywilnego społeczeńsrwa z wojskiem, starać się, aby w uroczystościach i imprezach urządzanych przy tej okazji brało udział miejscowe społeczeństwo cywilne, żołnierze rezerwiści pułku /oficerowie podoficerowie i szeregowcy/, organizacje kombatanckie i PW., a także młodzież szkolna.

XV. WYCIECZKI KRAJOZNAWCZE, ZWIEDZANE ZABYTKÓW I MUZEÓW.

Jednym z bardzo ważnych czynników pomocniczych pracy oświatowo-wychowawczej są zbiorowe wycieczki krajoznawcze.

Dają one żołnierzowi możność poznania piękna,bogactwa, zabytków i historii Polski oraz rozwoju,potęgi i twórczej wszechstronności Państwa. Wycieczki są najlepszą lekcją poglądową o Polsce współczesnej. Z tego co żołnierz zobaczy,pozostanie na zawsze mocne wrażenie. Wrażenia swoje przekaże on drugim,szerząc propagandę wielkości i potęgi ojczystego kraju.
Niezależnie od organizowanych wycieczek dalszych,zapoznać żołnierzy z osobliwościami miejscowymi przez zwiedzanie zabytków,muzeów,fabryk,zakładów,wzorowych gospodarstw,spółdzielń i t.p.
Wycieczki dalsze i bliższe oraz zwiedzania winny być przeprowadzone planowo,na podstawie specjalnego programu.

XVI. SPRAWY ŚWIETLICOWE. PRENUMERATA CZASOPISM DLA ŚWIETLIC

Życie pozasłużbowe żołnierza należy ogniskować w świetlicy oddziałowej. Jej wygląd,wewnętrzne urządzenie,jak też atmosfera w niej panująca nie powinny przypominać surowości koszarowej i sztywnego stosunku służbowego, lecz powinny wywierać jak najbardziej dodatni wpływ na psychikę żołnierzy. Swietlica ma dać wytchnienie fizyczne,odprężenie i godziwą rozrywkę duchową. Żołnierz w świetlicy powinien odpocząć po zajęciach służbowych. Poprzez wszelkiego rodzaju formy pracy świetlicowej,przez godziwą i przemyślaną rozrywkę należy wychować żołnierza przez świetlicę,tak aby wychowanie to było uzupełnieniem ogólnego wychowania. Działalność przez świetlicę musi obejmować masy żołnierskie/teatr,kino,radio,czytelnictwo,

śpiew,gawędy i t.p./

W czasie inspekcji stwierdziłem,że niektórzy dowódcy zupełnie lub mało interesują się celową organizacją zajęć i frekwencją żołnierzy w świetlicach. Również urządzenie i wyposażenie niektórych świetlic jest nieestetyczne i zbyt prymitywne.

Niedomagania te polecam usunąć jak najrychlej,a najpóźniej do września 1939 r.bez wyczekiwania na przydział specjalnych subwencyj.

Żądam,by wszyscy żołnierze wolni od służby mieli możność codziennego uczęszczania do świetlic w godzinach ustalonych t.j.od godziny 18-21 w dniach powszednich,zaś w niedziele i święta według specjalnych zarządzeń dowódców oddziałów.

Stwierdziłem ponadto,że tylko nieznaczna część formacyj poza wydawnictwami otrzymanymi od Szefa W.I.N.O.,jak: "Nasza Praca","Gazeta Prawosławna","Na Wyżyny" i "Baczność" oraz "Nowiny" - prenumerują dla świetlic żołnierskich czasopisma wydawane w środowiskach,z których rekrutują się uzupełnienia formacyj.

W związku z tym zalecam prenumerowanie dla świetlic przede wszystkim tych czasopism,które wydawane są w środowiskach pochodzenia uzupełnień,a na drugim miejscu-czasopism lokalnych.

Za wypadki dostarczenia na świetlice pism nieodpowiednich czynię odpowiedzialnymi oficerów oświatowych.

XVII. WYKORZYSTANIE RADIOFONIZACJI KOSZAR.

Radiofonizacja koszar powinna w pracy oświatowej,wychowawczej i propagandowej dać znaczne usługi.
Dotychczasową dowolność w wykorzystaniu radiofonizacji koszar reguluję następująco:

- Nadawanie audycyj reguluje dca oddziału,ogłaszając program w rozkazie dziennym na dzień następny.
- Audycje nadaje oficer oświatowy,wzgl.oficer wyznaczony na stałe lub doraźnie przez dowódcę oddziału.
- Nadawanie pogadanek wychowawczych stosować wyjątkowo /materiał za poważny i trudny do urozmaicenia/-natomiast poza audycjami żołnierskimi W.I.N.O.stosować:
  1. Nadawanie reportaży z uroczystości państwowych oraz aktualii pułkowych,jak wyniki w zawodach strzeleckich i sportowych,z podaniem wyróżniających się pododdziałów i nazwisk szer.z poszczególnych pododdziałów,pochwały i t.d.,jak pod IV,nadawanie płyt z utworami rozrywkowymi,muzyka,śpiew,skecze i t.p.
  2. Nadawanie dziennika porannego w dni świąteczne i w miarę wolnego czasu wszelkich audycyj z wiedzy pożytecznej dla szeregowych.
- W czasie nadawania audycji winien być obecny wśród szeregowych oficer służbowy pododdziału. Jego zadaniem jest wyjaśnić szeregowym trudniejsze do zrozumienia fragmenty audycji,a głównie powtórzyć nadany materiał przez stosowanie odpowiednich pytań.
- W wypadkach wyjątkowych nadawania pogadanek wychowawczych bierze udział w słuchowisku całość pododdziałów,

/ofic.i podofic./ Po zakończeniu słuchowiska, dowódca pododdziału stosuje 15 minutową powtórkę całości materiału.

-Pogadanka nadawana przez rozgłośnię oddziałową nie może trwać dłużej jak 25 minut.

-Za dobór audycji /płyt, pieśni, treść, odpowiedni poziom/ odpowiada oficer oświatowy.

-Ze względu na konieczność konserwacji, -nadzór nad instalacją powierzyć oficerom łączności.

-Klucz od rozgłośni oddziału przechowuje oficer oświatowy; w czasie jego nieobecności w koszarach-oficer służbowy oddziału.

W wypadkach, gdy oddziały pułku posiadają głośniki grupami baonów /równorz./ - za dobór odbiorów odpowiadają oficerowie służbowi.

W pododdziałach odpowiadają za odbiór oficerowie służbowi.

Za odbiór na świetlicy w czasie zajęć świetlicowych odpowiada świetliczanka - poza zajęciami świetlicowymi - oficer oświatowy oddziału.

Odbiorów z Z.S.S.R.i z Rzeszy zakazuję.

Ryczałt na radiofonizację z W.I.N.O. dla oddziałów OK VIII w kwocie 1000 zł przydzielę rokrocznie kolejno temu dowódcy, który na ten cel będzie dysponował kwotą co najmniej 1500 zł z funduszów gospodarczych.

Wnioski o przydział tej kwoty przedstawić mi w terminie do dnia 15.II.1939 r.

XVIII. PRACA POZASZKOLENIOWA.

Do urabiania psychiki i przekonań żołnierza nadaje się

najbardziej czas poza zajęciami i ćwiczeniami programowymi. Wtedy właśnie można wykorzystać każdą chwilę, by przez swobodną wymianę myśli wywierać wpływ wychowawczy na żołnierzy. Każdy dzień nasuwa szereg nowych okazyj i możliwości. Będą one tyczyły się bądź to ostatnich wiadomości z "Nowin", przeczytanej książki, odbytej pogadanki, zbliżającej się uroczystości LOPP, L.M.i K., F.O.N., oszczędności, spółdzielczości, teatru, kina, chóru, miejscowych osobliwości i t.p.

Jest to praca codzienna oficerów, podoficerów i przodowników oświatowych, a trwa ona od pobudki do capstrzyku. Przeprowadzić ją poprzez wszelkie formy, metody i ośrodki pracy oświatowo-wychowawczej i propagandowej.

Okres koncentracji, ćwiczeń dywizyjnych i manewrów wykorzystać dla propagandy wojska i zagadnień obrony narodowej.

Do pracy tej wśród miejscowej ludności użyć odpowiednio przygotowanych przodowników oświatowych.

XIX. ZAGADNIENIA SPECJALNE.

W pracy wychowawczej i propagandowej wśród Kaszubów stosować wytyczne podane w piśmie DOK VIII L.171/Tj.Ośw.37- w odniesieniu do szeregowych "Szlachty zagrodowej" wytyczne podane w piśmie DOK VIII L.304/Pf.Ośw.38, stosując w obydwu wypadkach również wytyczne zawarte w piśmie DOK VIII.L.189/Pf.Ośw.38.

Zwracam uwagę na tępienie identyfikowania przez szlachtę zagrodową Pomorza pojęcia szlachectwa polskiego z wpojonym przez junkierskie prusactwo niemieckiego "von". Pracę wychowawczą i propagandową opóźnionych i pochodzących ze

środowisk skomunizowanych,prowadzić ostroznie,ale zdecydowanie. Unikać wszystkiego,co mogłoby być wykorzystane przez wrogą propagandę dla zaszkodzenia lub nawet udaremnienia podjętej akcji wychowawczej. Dlatego też tak w rozmowach indywidualnych,czy też wspólnych pogadankach do żołnierzy, opierać się na poważnych i niewątpliwych źródłach,ewentualnie tendencyjnie uwypuklać daną rzecz,ale nigdy nie kłamać.

W programach dla pododdziałów,w których znajdują się żołnierze z okolic skomunizowanych lub zrewoltowanych,należy przewidywać cykl pogadanek,w których porównawczo wykazywać różnicę stosunków w Z.S.S.R.,a w Polsce. W pogadankach i rozmowach,opierając się na faktach,dyskredytować ustrój komunistyczny.

Wykazywać żołnierzom,że komunizm i jego rewolucyjne metody prowadzą ludzkość,państwa i narody oraz poszczególnych obywateli do upadku cywilizacji,zaniku wszelkiej etyki i moralności do nędzy materialnej i robią z człowieka niewolnika. Równocześnie podnieść,że Rzeczpospolita Polska ma dość siły i środków na przywołanie niesfornych obywateli do porządku,zmuszenia ich do posłuchu oraz szanowania praw i lojalnego spełnienia obywatelskich obowiązków.

XX. PRACA ORGANIZACYJNO - INFORMACYJNA.

Troska o "duszę prostego żołnierza" jest obowiązkiem każdego dowódcy wychowawcy żołnierza. Duch panujący w oddziale jest sprawdzianem zdolności dowódczych. Praca kulturalno-oświatowa i propagandowa jest jednym ze środków wychowania żołnierskiego i przygotowuje grunt do pracy wychowawczej,mającej na celu urabianie psychiki żołnierskiej,

a więc doskonalenia najważniejszego czynnika walki i zwycięstwa. Poprzez wszystkie swe formy, zmierza praca kulturalno-oświatowa i propagandowa do uświadomienia narodowego i państwowego żołnierza.

Do odbycia służby wojskowej przybywają najrozmaitsze elementy, z różnych środowisk i narodowości. Znajdą się między nimi jednostki z góry źle i wrogo nastawione, skomunizowane, które będą się starały wywierać zły wpływ na otoczenie. Objawy te są zwykle nieuchwytne i trudne do wykrycia. Musi się jednak znaleźć wyjście i sposoby, aby poznać żołnierza, jego życie wewnętrzne i myśli, zdolności i stopień zainteresowania służbą, życzenia i refleksje wobec niej oraz jego wpływ na kolegów. Trzeba starać się wyeliminować zło, wszczepić zaś patriotyzm, a co najmniej lojalność państwową.

Otoczyć specjalną opieką Polaków, podsycać i pogłębiać ich dumę i odporność narodową oraz umożliwić im wywieranie wpływu na kolegów.

Akcja taka może być rozpoczęta dopiero po 2-3 miesiącach służby i po bliższym poznaniu żołnierza.

Wyrobić z inteligentniejszych i zdolnych żołnierzy p r z o d o w n i k ó w oświatowych i przez nich nadawać wychowawczy kierunek oraz wyrabiać współzawodnictwo. Przodownicy oświatowi winni się odznaczać sprytem i taktem, a przede wszystkim ideowością i niezachwianym patriotyzmem.

W tej dziedzinie rozróżniać pracę:

a/ grupową,

b/ indywidualną.

Praca grupowa polega na całokształcie czynności wychowawczych prowadzonych przez oficerów,podoficerów oraz przodowników oświatowych,którzy pracują w mniejszych grupach,w myśl wytycznych otrzymywanych z góry.

Praca indywidualna polega na urabianiu jednostki niepewnej pod względem przekonań względnie nastrojów. Jest rzeczą zupełnie zrozumiałą,że zorganizowanie i prowadzenie takiej pracy jest rzeczą delikatną i wymaga dużej ostrożności,taktu,czujności,narodowej dojrzałości i wysokiej inteligencji kierownika /dowódcy pododdziału/. Praca ta musi być w pododdziale skoordynowana,a udział w niej winni brać oficerowie /dowódcy plutonów/ i starsi podoficerowie.

Przodownicy oświatowi nie powinni wiedzieć w czyich rękach są oni sprężyną działania u dołu. Wszelkie dyskusje i wytyczne dawane im bezpośrednio czy pośrednio,należy im przekazywać w imię sprawdzenia ich zdolności,sprytu,inteligencji oraz jako wyróżnienie.

Praca przodowników oświatowych polegać będzie na:wywoływaniu pożądanego nastroju wśród otoczenia,pomaganiu słabszym i nie uświadomionym kolegom oraz zachęcaniu ich do pracy, świeceniu przykładem,inicjowaniu szlachetnego współzawodnictwa,wytwarzaniu koleżeńskiej atmosfery,uświadamianiu narodowym,zwalczaniu komunizmu i złych wpływów mniejszości narodowych oraz urabianiu i dozorowaniu jednostek biernych,niepewnych lub wrogo nastawionych do wojska i państwa.

Nikt poza dowódcą danego pododdziału i jego oficerami nie może być informowany o dodatkowym charakterze /badanie nastroju/ pracy przodownika oświatowego.

Praca i wpływ przodowników winny być kontrolowane i na tej podstawie w odpowiedni sposób stale ulepszane.
Z przodownikami oświatowymi odbywają dowódcy pododdziałów odprawy,na których podają im wytyczne,omawiają cel pracy i zajęć na najbliższy okres. Odprawy te należy wykorzystywać dla zebrania od przodowników informacji o panujących w pododdziale nastrojach. Przodownicy mogą udzielać informacji o poszczególnych jednostkach;nie może to jednak w żadnej mierze doprowadzać do tolerowania nieuczciwego lub nieodpowiedniego donosicielstwa.
Dla zachęty i za dobrą pracę,wyróżniać i nagradzać przodowników oświatowych przez udzielanie im pochwał,przepustek i urlopów,wyznaczania ich na kursy specjalne/spółdzielczy,rolniczy,ogrodniczy i t.p./ oraz szkół podoficerskich.

XXI. WYCHOWANIE OFICERÓW.

Wychowawcą jest każdy przełożony w stosunku do podwładnych. Wychowanie należy zrozumieć jako podnoszenie poziomu całokształtu wiedzy wojskowej i ogólnej oraz przede wszystkim i co jest najważniejsze kształtowanie mocnego i szlachetnego charakteru. Wychowawcami oficerów najmłodszych pod względem ogólnym na terenie pozasłużbowym w oddziałach poniżej baonu /równorz./ są dowódcy,a w oddziałach od baonu /równorz./ wzwyż - oficer wyznaczony przez dowódcę,odznaczający się nieprzeciętnymi zdolnościami wychowawczymi,odpowiednim poziomem wiedzy ogólnej i wojskowej,emergią,inicjatywą i taktem.

Praca tego oficera winna polegać na wyrównywaniu spostrzeganych braków,podnoszeniu i właściwym skierunkowywaniu zainteresowań.

Oficer ten winien z całą konsekwencją tępić bezmyślność z zużytkowaniem czasu pozasłużbowego,zaznaczając przy każdej sposobności,że eksponowane stanowisko oficera wymaga wyrobienia zdolności utrzymania umysłu w stanie ciągłej i całkowitej czujności i całkowitego osobistego pogotowia,że ogrom obowiązków i materiału koniecznego do uzupełnienia wiedzy,jak również konieczność podtrzymania tężyzny fizycznej zmusza do organizowania rozrywek wyłącznie celowych,a więc przemyślanych i że w ogólności,oficera winna cechować dążność do szukania pożytecznych rozrywek umysłowych i pięknych przeżyć uczuciowych,zgodnie sharmonizowanych ze wskazaniami kultury myślowej.

Praca oficera wychowawcy ofic.najmłodszych /podporuczników i młodych poruczników/ powinna na równi z troską o kształtowanie umysłów,dążyć do kształtowania charakterów przez stałe zaznaczanie,że oficer musi ponosić pełne konsekwencje za każde swoje słowo,czy zajęte stanowisko i że nigdy nie może wystąpić niezdecydowanie,a gdy nie chce czy chwilowo nie umie zająć zdecydowanego stanowiska musi umieć milczeć.

Jako formy pracy oficerów wychowawców uważam wszystko to cc przemyślane - za dobre. Mogą to być więc zarówno odprawy,jak herbatka w kasynie,zebranie w zamkniętym kółku w lokalu,czy też w połączeniu z wycieczką,teatr czy dyskusja, referat na dowolny lub wyznaczony temat,a w razie szczególnej potrzeby,co zresztą i najskuteczniej przeważnie oddziała,koleżeńsko-przyjacielska rozmowa w cztery oczy.

Taktowny, równy, bez patosu i wyniosłości, koleżeński lecz poważny ton pracy oficera wychowawcy zapewni dobre wyniki.

Aby praca mogła te wyniki dać i wypełnić dotychczasową pustkę życia pozasłużbowego najmłodszych oficerów-zarządzam wprowadzenie zebrań wychowawczych z ofic.najmłodszymi przynajmniej 2-4 razy w miesiącu.

W pierwszym rzędzie omawiać wszelkie zagadnienia, zapewniające najmłodszym oficerom nieskrępowane opanowanie treści właściwych nastawień i zrozumienia form wymaganych wśród środowiska oficerskiego oraz utrzymanie się na poziomie godności stanu w życiu pozasłużbowym.

Wybór dalszych tematów zależy od indywidualnych potrzeb konkretnego środowiska grupy młodszych oficerów i winien być dokonywany na podstawie dokładnego zapoznania się przez dowódcę oddziału z faktycznym stanem wadliwych nastawień ideowych, braku zrozumienia podstawowych wartości w żołnierskim stosunku do życia u tej grupy i t.p. Pamiętać, że chodzi tylko i wyłącznie o kształtowanie charakteru, o pomoc w dostarczeniu właściwych, umiejętnie dobranych doświadczeń życiowych, które dawałyby /ułatwiały/ zrozumienie istoty zadań żołnierskiego życia i służby oraz skutecznych dobrych i ładnych dróg urzeczywistnienia tego, a nigdy o ciasne formułki, zawsze zawodzące tanie recepty. Gdy pod tym względem zrobiło się niezbędnie potrzebne, stale dając samemu i przez starszych kolegów uczciwy przykład urzeczywistniania na codzień głoszonych przez siebie wskazań ma się prawo i obowiązek żądać i wymuszać stosowania tych

wskazań. - ideowego nastawienia leżącego u ich podłoża i wtedy, gdy młody oficer nie chciał czy nie potrafił oddźwięknąć dobrą wolą i skutecznym zrozumieniem na podaną mu naukę i postawione wymagania.

Osobista praca wychowawcza dcy oddziału nad starszymi oficerami, o wyrobionym już przeważnie charakterze, ma na celu wydobycie z tego charakteru wartości użytecznych dla służby i przetworzenie, czy uzupełnienie braków, wad i t.p. Winna dążyć do stwarzania i pogłębiania jednolitych w treści i zgodnych z dobrem służby-podejść każdego oficera oddziału do wszystkich ważniejszych zagadnień jego życia. i żołnierskich obowiązków. Wreszcie ma zapewnić przeciętnie poprawne, zadowalające wykonywanie przez niego tych obowiązków z poczucia własnej-wewnętrznej potrzeby, a nie tylko pod przymusem rozkazów i kontroli oraz stwarzać z jego życia i służby dobry przykład dla jego podwładnych i młodszych kolegów.

Całością tej pracy tak w ostatnim wypadku, jak i odnośnie młodszych oficerów, niezależnie od pomocy wyznaczonego jak wyżej oficera kieruje bezpośrednio osobiście i odpowiada za to w pełni dowódca oddziału.

XXII. DOKSZTAŁCANIE I WYCHOWANIE PODOFICERÓW.

Dokształcanie podoficerów zawod. reguluję następująco:

a/ Egzaminy "Nauki Obywatelskiej" - na podstawie podręcznika wydanego przez Szefa W.I.N.O. MSWojsk. i pogadanek drukowanych w "Wiarusie" przeprowadzają oficerowie oświatowi raz w miesiącu z 4 pogadanek, prowadząc odpowiednie wykazy i notując stopień opanowania wiadomości z poszczególnych pogadanek.

Egzaminowanie podoficerów z przydziałem w Sztabach, urzędach, C.Wyszk. i t.d. przeprowadzą oficerowie wyznaczeni przez dowódców odnośnych oddziałów, do których podoficerowie ci są przydzieleni gospodarczo.

Sprawozdania z zakończonych egzaminów z załączeniem wykazów przedstawić do DOK w terminie do końca miesiąca marca 1940 r.

b/ Metodykę pracy wychowawczej podoficerów wśród szeregowych prowadzą dowódcy pododdziałów przy sposobności wszystkich odpraw wyszkoleniowych. Pracę tę kontrolują skrupulatnie wszyscy następni wyżsi o szczebel dowódcy /Kmdci, Kier./, dążąc, aby pomoc podoficerów w pracy oficerów nad szeregowymi st, czynnej zyskała możliwie rychło na poziomie.

c/ Odczyty T.W.W.-organizują odnośne Koła TWW w porozumieniu z komendantami garnizonów.

d/ Kursa gimnazjalne, nauki języków obcych organizują w oddziałach w sile pułku-dowódcy. Dla podoficerów pozostałych oddziałów garnizonu-komendanci garnizonów w porozumieniu z odnośnymi dowódcami.

e/ Kursa krajoznawcze organizują komendanci garnizonów, uwzględniając ujawniające się potrzeby ruchu turystycznego i ilość zabytków garnizonu.

Garnizony: Toruń, Bydgoszcz i Grudziądz powinny posiadać przynajmniej po 20 podoficerów z ukończonym kursem krajoznawczym.

- Praca wychowawcza podoficerów ma na celu:

- Wyrobienie przeświadczenia, że jako wychowawcy obywateli odbywających powinność wojskową stanowią zespół

ludzi zasługujących na poważanie.

- Podniesienie ogólnego poziomu bycia i wytworzenia dążności do podnoszenia tego poziomu wśród siebie, jako zespołu oraz wśród swojego otoczenia prywatnego.
- Całokształt pracy szkoleniowo-wychowawczej podoficerów zawodowych prowadzić systematycznie w jednolitym nasileniu w okresie jesienno-zimowym, obejmując w sumie 10-12 godzin miesięcznie.

W pozostałych okresach praca obejmuje tematy szkoleniowo-metodyczne, związane z kolejnymi podokresami szkolenia i wychowania kontyngentu. Na pracę tę, poza odprawami wyszkoleniowymi należy poświęcić w zależności od spostrzeżonych lub nasuwających lub nasuwających się potrzeb, od 2-6 godzin miesięcznie.

C Z Ę Ś Ć IV.

1. Wybór przodowników oświatowych:

a/ Wybór przodowników oświatowych następuje pod koniec wyszkolenia pojedyńczego szeregowca i po złożonej przysiędze.

b/ Do tego czasu dowódcy pododdziałów i ich oficerowie obserwują bacznie wszystkich szeregowców, notując sobie wybijających się pod względem: zachowania i wyszkolenia.

c/ Przy końcu wyszkolenia pojedyńczego szeregowca stara się dowódca pododdziału i jego oficerowie nawiązać bliższy kontakt z upatrzonymi szeregowcami w celu poznania ich zainteresowań, poglądów i zapatrywań.

W szczególności należy się dokładnie zapoznać z ich stosunkami rodzinnymi,zawodem cywilnym,zbadać ich ustosunkowanie się do służby wojskowej,patriotyzm oraz pojmowanie obowiązków względem narodu i Państwa Polskiego.

Dla utwierdzenia się co do wartości upatrzonych kandydatów na przodowników oświatowych,wykorzystać również spostrzeżenia i opinie inteligentnych starszych podoficerów pododdziału.

d/ Po wyrobieniu sobie opinii o kandydatach i po złożeniu przysięgi,następuje wybór przodowników oświatowych.

Wyboru przodowników dokonywują osobiście dowódcy pododdziałów,jawnie wobec całego pododdziału.

Do zebranych w tym celu wszystkich szeregowców i w obecności oficerów i podoficerów,winien dowódca pododdziału przemówić w ten mniej więcej sposób:

"Zauważyłem,a także panowie oficerowie i podoficerowie,a zapewne i wy,że nie wszyscy jesteście jednakowo zdolni,nie wszyscy jednakowo szybko pojmujecie naukę, czy to na ćwiczeniach,czy na pogadankach naszych,nie wszyscy znacie choćby najważniejsze zdarzenia z naszej historii,a niewielu też z was mogłoby mi coś powiedzieć o ustroju Państwa Polskiego,o jego bogactwach, przemyśle i t.d.i t.d.

Chcę,by nasza kompania była najlepszą nie tylko w batalionie,ale i w pułku. Otóż musimy tym słabszym pomóc i dlatego wybiorę teraz spośród was kilku pojętniejszych i oni będą im pomagać w nauce,na zajęciach,

czy to w izbach żołnierskich,czy w polu na ćwiczeniach czy też na świetlicy.

Każdemu z nich wyznaczę kilku słabszych w nauce kolegów. Starajcie się korzystać z ich koleżeńskiej pomocy,słuchajcie ich rad,których spodziewam się i wierzę, że wam oni ich nie odmówią. Będę się informował jakich dokładacie starań i jak się uczycie,a po jakimś czasie sam was będę egzaminował. Urlop zaś,względnie przepustkę otrzyma tylko ten,kto się dobrze uczy i dobrze sprawuje."

Przemówienie takie postawi sprawę otwarcie i nie wzbudzi nieufności. Przodownikom należy przydzielać do nauki w pierwszym rzędzie słabszych i nieuświadomionych narodowo Polaków,w których możliwie rychło wzbudzić patriotyzm i wskazać im obowiązki względem Ojczyzny.

2. Wskazania metodyczne.

Jako zasadę należy przyjąć,że pogadanki mają przeprowadzać osobiście dowódcy pododdziałów,którzy są odpowiedzialni za wychowanie żołnierza. Każda pogadanka musi być przemyślana i dokładnie przygotowana. Mają one być krótkie,niemniej jednak zasadnicza myśl propagandowo-wychowawcza winna być w każdej z nich sprecyzowana jasno i wyraźnie.

Na pogadankach prowadzonych przez dowódców pododdziałów mają być obecni oficerowie dowódcy plutonów i podoficerowie pododdziału. Umożliwi to koordynację wysiłków całej kadry zawodowej pododdziału.

Praca musi iść systematycznie i wytrwale,bez dorywczości,planowo,według dokładnego programu,godziny zajęć pracy oświatowo-propagandowej muszą być uczciwie wykorzystane.

Tematy do pogadanek czerpać z regulaminów służby wewnętrznej,instrukcji o pracy kulturalno-oświatowej w wojsku,komunikatów,podręczników i wydawnictw Wojskowego Instytutu Naukowo-Oświatowego M.S.Wojsk.,a mianowicie: "Nauka Obywatelska-Pogadanki", czytanki "Żołnierz Obywatel",z prasy wojskowej /"Nowiny","Na Straży", "Wiarus","Polska Zbrojna"/,z tomików "Biblioteczki Społecznej" i "Żołnierza Polskiego",z książek ppłk.dypl.PORWITA p.t."Nauka o powinnościach żołnierza", i p.t."Duch żołnierski" oraz książki ppłk.dypl.SOSSABOWSKIEGO p.t."Wychowanie żołnierza-obywatela".

Zdawszy sobie sprawę z objętości materiału i różnorodności zagadnień,które w pracy oświatowo-wychowawczej i propagandowej muszą być uwzględnione,należy w myśl wytycznych przystąpić do opracowania szczegółowego programu.

Dla podkreślenia wagi,jaką przywiązuję do wychowania żołnierza oraz aby dowódcom dać możność wykonania mego rozkazu,zwiększyłem przeznaczony na to czas do 2 godzin tygodniowo. Na omawianie z żołnierzami tematów spraw aktualnych poświęcić osobno jedną godzinę w tygodniu.

W załączniku Nr 2 podałem przykładowo tematy pogadanek czerpanych z obowiązujących podręczników, dostępnych w każdym oddziale - z podziałem na okresy szkolenia w pułkach piechoty.

Nie jest to wzór, którego należy się kurczowo trzymać. Dowódcy oddziałów, znając najlepiej swych żołnierzy, ich potrzeby /braki/, nastroje i środowiska, z których pochodzą, dodadzą nowe względnie opuszczą mniej ważne dla nich tematy lub ujmą je w szerszym zakresie o ile chodzi o oddziały otrzymujące uzupełnienia spośród półinteligencji.

Wszelkie doświadczenia zebrane przez dców pododdziałów i referentów poszczególnych prac wykorzystać dla ulepszenia programu tematów pogadanek.

3. Wskazania wykonawcze.

Niniejszymi wytycznymi określam realizację moich myśli przewodnich w pracy nad urabianiem ducha i kształtowaniem charakteru żołnierza oraz wyznaczam niezbędną ilość prac, jaką nakazuję wprowadzić niezwłocznie.

W związku z tym unieważniam odnośne ustępy w rozkazie t.j. DOK VIII Nr 10/37 podane w punkcie 5, określające minimum ilości pogadanek.

Wszystkie wytyczne DOK dotyczące podnoszenia poziomu umysłowego żołnierza, obowiązują nadal.

Fragmentarycznie ujęta w niniejszych wytycznych propaganda WF i PW oraz Z.R./w cz.III ustępy XII i XIII/ ma tworzyć harmonijną całość i realizować odnośne postanowienia zawarte w "Wytycznych pracy społecznej i organizacji Funduszów Społecznych w oddziałach OK VIII".

Poza wytycznymi kontroli /Zał.Nr 1/ dowódcy W.J./Komendanci Garnizonów/ sprawdzą w poszczególnych oddziałach na terenie OK VIII praktyczne zastosowanie wskazówek podanych w cz.II pkt 1 i zameldują mi krótkie uwagi i spostrzeżenia,wyszczególniając skontrolowane oddziały, w terminie do dnia 10.I.1939 r.

Sprawozdania dalsze ujmujące wprowadzenie w życie "Wytycznych pracy św.-wych.i prop." przedstawiać mi później co kwartał /10.IV.,10.VI.,10.IX. i 31.XII.1939/.-

Załącznik Nr 3 do "Tymczasowych Wytycznych pracy oświatowo-wych. i propagandowej" L. 7820/Tj.Ośw.38

TERMINARZ WYKONANIA TYMCZASOWYCH WYTYCZNYCH PRACY OŚWIATOWO-WYCHOWAWCZEJ I PROP.

Dowódca/Kdt Kier./	Treść	Przedstawić /przesłać/ dowódcy /Kmdtowi, Kier./	Terminy														Terminy dalsze. Uwagi
			Rok 1938			Rok 1939											
			X	XI	XII	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	
Dcy WJ	Wyniki pracy w oddziałach oraz wnioski mające na celu usprawnienia całokształtu prac.	Dcy OK VIII													1			
Dcy oddziałów w drodze sł.	Programy prac ośw.-wych.i propagandowej	Dcy OK VIII	30															
D-cy oddziałów.	Wymiany na stanowiskach oficerów oświatowych	Dcy OK VIII.				k-a-ż-d-o-r-a z-o-w-o												
Kmdci Garn.	Plan kontroli prac ośw.i propagand.z podaniem stopnia, bazwiska i imienia oraz przydział wyzn.of.	Dcy OK VIII	30															
Dcy oddziałów	Wnioski o przydział ryczałtów na radiofonizację.	Dcy OK VIII					15											
Dcy oddziałów	Sprawozdanie z zakończonych egzaminów podofic. z "Nauki Obyw	Dcy OK VIII																30 marca 1940 r.
Dcy WJ /Kmdci Garn./	Uwagi i spostrzeżenia o zorganizowaniu prac w oddziałach na terenie OK VIII.	Dcy OK VIII		1	1	10			10		10						31	

R O Z D Z I E L N I K

Przedstawiam:

Pan I Wiceminister Spraw Wojskowych ..... 1 egz.

Przesyłam:

Pan Generał do Prac przy G.I.S,Z.w Toruniu ..... 1 "
Dowódcy O.K.I,IV,VII - po 1 egz..... 3 "
Dowódca Floty ..... 1 "
Szef Dep.Dow.Ogólnego M.S.Wojsk..... 1 "
Szef W.I.N.O.M.S.Wojsk..... 1 "
Dowódca Morskiej Brygady O.N..... 1 "
Eksp.O.II.Szt.Gł.Bydgoszcz..... 1 "

Otrzymują:

Zastępca Dowódcy OK VIII..... 1 "
Szef Sztabu DOK VIII..... 1 "
Kier.Sam.Ref.Og.Sztabu DOK VIII..... 1 "
" " " Bezp. " " ..... 1 "
" " " Inf.DOK VIII..... 1 "
" " " Ośw.Sztabu DOK VIII..... 1 "
Szef Int.DOK VIII..... 1 "
Szef San.O.K.VIII..... 1 "
Wojsk.Prok.Okr.Nr VIII..... 1 "
Dowódcy 4,15,16 Dyw.Piech.-po 2 egz..... 6 "
Dowódca Pom.Bryg.Kaw..... 2 "
Dowódca 8 Grupy Art..... 1 "
Dowódca Pom.Bryg.O.N..... 2 "
Kier.Okr.Urzędu WF i PW..... 1 "
Kmdci Garnizonów OK VIII po 1 egz..... 16 "
Dowódcy p.p.-po 4 egz.+po 1 egz.dla II/65 i II/67.. 38 "
Dowódcy 1 i 2 b.strzelców po 2 egz..... 4 "
Dowódcy p.kaw.-po 2 egz..... 8 "
Dowódcy p.art.-po 4 egz..... 20 "
Dowódca 4 p.lotn..... 3 "
Dowódcy baonów:sap.,panc.,bal.,szk.lot.-po 2 egz... 8 "
Dowódcy:11 dak,8 dapl,1 d.p.art.,d.ćw.SPArt.-po 2 e. 8 "
8 d.żand..... 5 "
Dowódcy komp.łączn.4,15 i 16 Dyw.Piech.-po 1 egz... 3 "
Dowódcy:Ośrodka sap.-pion.16 Dyw.Piech..... 1 "
10 szw.pion.,Szw.Łącz.Pom.Br.Kaw.po 1 egz.. 2 "
szw.zap.:2 p.szwol.,8 psk,18 p.uł.-po 1 eg. 3 "
Wydz.Plut.Przewoz.8 b.panc..... 1 "
Kmdci:CWLot.Nr 2,CWKaw.,CWArt.,CWŻand.,KOC CWArt.po1 5 "
Szkoły Pchor.Art.,Pdf.Zaw.Art.,Pilotażu,SSArt.
po 1 egz..... 4 "
Kursu Instr.J.K.i Zaprz.,W.W.Sł.,W.Zakł.Kary
Tw.po 1 egz..... 3 "
8 Szp.Okr.,Filii 8 Szp.Okr.-po 1 egz..... 2 "
Kadry 8 B.Tel egr..... 1 "
Garnizonowej Izby Chorych Bydgoszcz..... 1 "
Obwodowi,Grodzcy i Powiatowi Kmdci P.W..... 35 "
Dowódcy Baonów i Kompanij O.N..... 15 "

Kmdci Rej.P.W.Kon./Krakusów/.....	6	egz.
Kmdci Rej.Uzup.-bez Kościerzyny.....	8	"
Dziekan Katolicki i Proboszczowie Kat.OK VIII...	12	"
Dziekan Prawosławny OK VIII.....	1	"
Proboszcz Ewangelicki OK VIII.....	1	"

Przesyłam /poza wojskiem/ :

Pan Wojewoda Pomorski.....	1	"
Pan Wojewoda Poznański.....	1	"
Pan Kurator Pom.Okr.Szkolnego.....	1	"
Pani Przewodnicząca Pomorskiej Rady Okr.R.W.....	1	"
Pan Prezes Pom.Okr.P.B.K.....	1	"
Kmdt Okr.Z.S.....	1	"
Pan Prezes Pom.Okr.Z.R.....	1	"
Kmdt Okr.Z.R.....	1	"
Zapas:.....	27	"
R a z e m:	280	egz.

Załącznik Nr 1 do "Tymczasowych Wytycznych pracy oświatowo-wych. i propagandowej"L.7820/Tj.Ośw.38

WYTYCZNE KONTROLI STANU OŚWIATY I WARUNKÓW PRACY OŚWIATOWO-WYCHOWAWCZEJ I KULTURALNEJ W ODDZIAŁACH O.K.VIII.

Działy kontroli:

1. Instrukcja 020/31 komunikaty W.I.N.O.
2. Oficerowie oświatowi.
3. Żołnierskie szkoły początkowe.
4. Pogadanki wychowawcze i wychowanie spółdzielcze.
5. Swietlica oddziałowa, czytelnia żoln.
6. "Żołnierz Polski".
7. "Nowiny".
8. Radiofonizacja koszar, słuchanie audycyj żołnierskich.
9. Kina.
10. Spiew w oddziałach.
11. Biblioteczka społeczna.
12. Biblioteczka "Żołnierza Polskiego"
13. Wojskowa Bibl.formacyjna.
14. Wycieczki krajoznawczo-oświatowe.
15. Realizacja kredytów ośw.-kult.
16. Współpraca z P.B.K.
17. Dokształcanie podoficerów.
18. Teatry żołnierskie.
19. Praca oświatowo-kulturalna w "Domach Żołnierza".

Przedmioty kontroli w poszczególnych działach.

1. Instrukcja 020/31 i komunikaty W.I.N.O.-stwierdzenie Znajomości oficerów i podoficerów jako bezpośrednich wychowawców żołnierzy Instrukcji 020/31 oraz treści komunikatów W.I.N.O.

   Uwaga: Instrukcja 020/31 jest uzupełniona i rozszerzona przez komunikaty W.I.N.O. Do czasu ukazania się nowej Instrukcji obowiązuje znajomość Instrukcji 020/31.

2. Oficer oświatowy - stwierdzenie:

   a/ czy oficer wyznaczony na funkcję oficera oświatowego oddziału posiada taki przydział służbowy w oddz.,który umożliwia mu dodatkowe pełnienie funkcji oficera oświatowego,

   b/ czy oficer oświatowy odpowiada warunkom potrzebnym do pełnienia swojej funkcji.

3. Żołnierskie szkoły początkowe - stwierdzenie:

   a/ postępów nauki na I stopniu a i b żołnierskiej szkoły początkowej,

   b/ warunków w jakich odbywa się nauczanie /opalanie sali,światło,miejsce nauki/ koszary czy sala szkoły powszechnej,

   c/ czasu i godzin przeznaczonych na odbycie żoln.szkoły początkowej,

   d/ dostatecznej ilości podręczników dla nauczycieli i uczących się,

   e/ frekwencji na lekcjach w/g dziennika lekcyjnego, który winien znajdować się w każdym zespole żoln. szkoły poczt.,wypełniania dz.lekcyjnego,

f/ pracy nauczyciela,

g/ sposobu kontroli wyników nauczania przez oficera oświatowego.

Uwaga: Organizację żołnierskich szkół początkowych podaje szczegółowo komunikat W.I.N.O.Nr 8 ze zmianą podaną w komunikacie Nr 11 likwidującą prowadzenie II i III stopnia naucz.,a wprowadzającego jedynie stopnia 1 w grupach A /analfabeci,w gr.B półanalfabeci/.

/Rozk.DOK przewidują dla reszty szer.doskonalenie w czytaniu i pisaniu w grupach "C"/.

4. Pogadanki wychowawcze - stwierdzenie:

a/ tematów przeprowadzanych pogadanek,

b/ czasu i godzin przeznaczonych na pogadanki wychowawcze,

c/ wiadomości posiadanych przez żołnierzy z zakresu przeprowadzanych pogadanek,

d/ sposobu prowadzenia pogadanek przez oficerów /rozk.tj.DOK Nr 10/37 pkt 511/. Znajomości podręczników PORWITA,SOSSABOWSKIEGO oraz pogadanek ujętych w obydwu wydawnictwach W.I.N.O. - "Nauka Obywatelska",

e/ zasobu materiału poglądowego do pogadanek jak map, obrazów,wykresów,aparatu projekcyjnego "Ornaka", lampy projekcyjnej i t.p.

Uwaga: Tematy pogadanek podaje instrukcja 020/31 poza tym DOK zarządza pogadanki okolicznościowe.

5. Stwietlica żołnierska - stwierdzenie:

a/ czy lokal przeznaczony na oddziałową/równorz./ świetlicę żołnierską jest odpowiednio urządzony

/jasny i opalony/,

b/ programu zajęć w świetlicy, kto i jak je przeprowadza,

c/ wyposażenie świetlicy w gry i zabawy, radio, gramofon i t.p.

d/ czy świetlica jest codziennie dostępna dla żołnierzy,

e/ ilości i rodzaju dzienników i tygodników przeznaczonych do czytania przez żołnierzy,

f/ czy znajdują się w świetlicy wydawnictwa jak: "Żołnierz Polski" i "Nowiny", "Wiarus" ew. "Polska Zbrojna",

g/ tam, gdzie świetlic nie ma, stwierdzenie, czy istotnie warunki zakwaterowania na to nie pozwalają,

h/ czy świetlica oddziałowa nie jest używana na inne cele, przez co żołnierzowi uniemożliwia się korzystanie z niej,

i/ czy prowadzony jest dziennik ujmujący ilość obecnych i całokształt pracy.

6. <u>"Żołnierz Polski" - stwierdzenie</u>:

a/ poczytności "Żołnierza Polskiego" wśród żołnierzy,

b/ warunków umożliwiających żołnierzowi czytanie tego pisma,

c/ celowego podziału "Żołnierza Polskiego" na poddziały.

<u>Uwaga:</u> Każdy oddział otrzymuje bezpłatnie egzemplarze "Ż.P." według specjalnego rozdzielnika.

Komunikat W.I.N.O.Nr 3 pkt 9 podaje zakaz komplatowania "Z.P.",gdyż rozkaz kompletowania w praktyce przyczynił się do niepoczytności tego pisma.

7. "Nowiny" - stwierdzenie:

a/ ilości abonowanych egzemplarzy /przynajmniej 1 egz. na pododdział/,

b/ miejsce wywieszenia "Nowin" najbardziej dostępne dla żołnierzy,

c/ zużytkowania przez oficerów "Nowin" jako materiału do krótkich codziennych pogadanek na tematy aktualne,propagandowe,oświatowe i ogólne.

Uwaga: abonament "Nowin" oparty jest na oddziałach. Sposób zużytkowania "Nowin" dla celów propagandowych podają komunikaty poufne W.I.N.O.Nr 1 i 2.

8. Radio - stwierdzenie:

a/ poziomu starań oddziału w kierunku zradiofonizowania koszar,

b/ odpowiedniego miejsca zainstalowania /stacji nadawczej/ i oddzielnych głośników względnie odbiorników,

c/ czy żołnierzom umożliwia się korzystanie z audycyj żołnierskich,

d/ czy odbiór radia jest należyty.

9. Kino - stwierdzenie:

a/ posiadania przez oddział aparatu kinematograficznego,

b/ odpowiednich warunków do wyświetlania,

c/ repertuaru wyświetlanych filmów dla żołnierzy,

d/ czy zapewnione jest żołnierzom uczęszczanie na odpowiednie seanse do cywilnych kin znajdujących się

w garnizonie.

10. Śpiew w oddziałach - stwierdzenie:

a/ stopnia zainteresowania się śpiewem żołnierzy,

b/ repertuaru pieśni śpiewanych,

c/ pracy chórów żołnierskich,

d/ współpracy oddziałów z cywilnymi związkami śpiewaczymi.

11. Biblioteka społeczna - stwierdzenie:

a/ czy tomiki "Biblioteki Społecznej" są w pełni uprzystępnione żołnierzom do czytania,

b/ czy żołnierze czytają "Bibliotekę Społeczną" bez względu na ewentualne zniszczenie lub zaginięcie poszczególnych tomików,

c/ czy oficerowie i podoficerowie znają treść tomików "Biblioteki Społecznej",

d/ czy pododdział posiada aktualny spis posiadanych książek /broszur/.

Uwaga: Komunikat W.I.N.O.Nr 3 pkt 6 podaje zakaz inwentaryzowania i kompletowania tomików "Biblioteki Społecznej",aby tym jak najbardziej umożliwić żołnierzom czytanie powyższej biblioteczki propagandowej.

12. Biblioteka Żołnierza Polskiego - stwierdzenie:

a/ racjonalnego zużytkowania tomików biblioteki "Żołnierza Polskiego" w pogadankach żołnierskich,

b/ znajomości tomików biblioteki przez oficerów i podoficerów,

c/ przechowywania tomików bibl."Żołnierza Polskiego" nie w bibliotekach żołnierskich lecz w bibliotekach podręcznych dowódców pododdziałów,

d/ czy pododdział posiada aktualny spis wydawnictw.

Uwaga: sposób posługiwania się biblioteką "Żołnierza Polskiego" podaje komunikat W.I.N.O.Nr 7.

13. Biblioteczki żołnierskie - stwierdzenie:

a/ stanu księgozbioru,

b/ frekwencji czytelników,

c/ czasu i godzin przeznaczonych na wypożyczanie,

d/ warunków, w jakim odbywa się wypożyczenie,

e/ techniki bibliotecznej.

14. Wycieczki krajoznawczo-oświatowe - stwierdzenie:

a/ wykorzystanie przez oddziały wszelkich możliwości dla zorganizowania zwiedzenia przez żołnierzy ważniejszych osobliwości, znajdujących się w mieście lub najbliższej okolicy,

b/ organizacji i wycieczek krajoznawczo-oświatowych do większych miast.

Uwaga: organizację żołnierskich wycieczek krajoznawczo-oświatowych podaje komunikat W.I.N.O.Nr 5.

15. Podstawa finansowa - stwierdzenie:

a/ wysokości ryczałtów preliminowanych na cele kulturalno-oświatowe /Załącznik DOK VIII do Komunikatu W.I.N.O.Nr 11 - DOK VIII Nr 299-1/Ośw.z 3.XII.36/.

b/ pomocy finansowej Okr.P.B.K.

16. Współpraca z Polskim Białym Krzyżem-stwierdzenie:

a/ wydajności pracy P.B.K.na terenie oddziału w oddziałach żołnierskiej szkoły początkowej, zajęć w świetlicach i bibliotekach żołnierskich,

b/ pracy instruktorek i kierowniczek świetlic,

c/ dostosowania zajęć w świetlicach do zainteresowań i psychiki żołnierzy,

d/ warunków współpracy P.B.K.z wojskiem.

Uwaga:regulamin dla instruktorek okręgowych i garnizonowych podaje komunikat W.I.N.O.Nr 8.

17. Dokształcanie podoficerów - stwierdzenie:

a/ poziomu kursów dokształcających z zakresu 7 klas szkoły powszechnej ew.szkoły średniej,

b/ stopnia zainteresowania się sprawą podniesienia intelektualnego podoficerów przez ich udział w kursach ogólnokształcących,w wykładach z wiedzy ogólnej,imprezach kulturalno-oświatowych,przez ich zainteresowanie się czytaniem książek,prenumeratę i czytaniem "Wiarusa" i t.p.

c/ wyników egzaminów z Nauki Obywatelskiej /wykazy przeprowadzonych egzaminów w myśl rozk.DOK Nr 290-4/Ośw.z 6.XI.37/.-

18. Teatry żołnierskie - stwierdzenie:

a/ warunków pracy organizacji teatrów żołnierskich,

b/ poziomu artystycznego,

c/ doboru repertuaru,

d/ podstawy finansowej.

19. Domy Żołnierza - stwierdzenie:

a/ wobec zapowiedzi o ukazaniu się wkrótce zasadniczej instrukcji o D.Z.wg projektu znanego Kier. Sam.Ref.DOK-stwierdzić,czy plan gospodarki finans. D.Ż.na rok 1938/39 przewiduje całkowitą samowystarczalność finansową /wysokość min.wpływów stałych i niepewnych i uzależnienie wydatków na imprezy od wysokości wpływów/,

b/ czy D.Ż.korzysta z ryczałtów kwaterunkowych /opał,światło,czystość,drobne remonty i t.p./, czy wystarczają?

c/ dorobek pracy kult.-ośw.D.Ż.za rok miniony i program prac na 1938/39. Kto kieruje i jest odpowiedzialny za wykonanie programu. Czy program D.Ż.obejmuje działalność kult.-ośw.poza pracami oświatowymi oficerów w jednostkach;

d/ czy D.Ż.prowadzi lub przewiduje prowadzenie kina t.zw.dochodowego,z którego czerpie zyski na prace oświatowe garnizonu /podać przykładowo wysokość kwoty za rok ubiegły na ten cel wpłaconej lub wydanej/;

e/ spostrzeżenia własne o zakresie i możliwości współpracy kult.-ośw.D.Ż.z organizacjami P.W. /strzelec,rezerwiści.kolejowe P.W.i t.p./-

Załącznik Nr 2 do "Tymczasowych Wytycznych pracy oświatowo-wych. i propagandowej"L.7820/T.j.Ośw.38.

TEMATY POGADANEK

Z PODZIAŁEM NA OKRESY SZKOLENIA W PUŁKACH PIECHOTY

I. O K R E S.

od dnia 15 marca do 15 września /pierwszego roku służby/

przeprowadzić następujące pogadanki.

1. O cnotach żołnierskich - z książki "Żołnierz-Obywatel" str.308.
2. Powołanie stanu żołnierskiego /Porwit/.
3. O poszanowaniu mienia publicznego - z nauki obywatelskiej pogadanka Nr 58.
4. Wychowanie spółdzielcze temat Nr 4.
5. Ojczyzna /Porwit/
6. Koleżeństwo /Porwit/, dodatkowo zły i dobry kolega - z książki "Żołnierz-Obywatel" str.312.
7. O oszczędności, P.K.O.
8. Racjonalne pielęgnowanie zdrowia, higiena osobista i życia zbiorowego.
9. Wychowanie spółdzielcze temat Nr 22.
10. Żołnierska miłość Ojczyzny i wierność żołnierska/Porwit/
11. O obowiązku ochrony tajemnicy wojskowej-pogadanka Nr 28.
12. Tradycja oddziałowa.
13. Tradycja oddziałowa.
14. O przysiędze wojskowej /Porwit/
15. Wychowanie spółdzielcze temat Nr 23.
16. O dobrym wychowaniu, z nauki obywatelskiej - pogadanka Nr 66.
17. Honor w ogóle i honor żołnierski /Porwit/
18. Zwalczanie chorób zakaźnych i wenerycznych /materiału dostarczy lekarz oddziałowy/.

19. O oszczędności,P.K.O.

20. Posłuszeństwo /Porwit/.

21. Konstytucja 3-go Maja.

22. Karność w służbie /Porwit/.

23. Przełożony i podwładny /Porwit/

24. Zwalczanie alkoholizmu i narkomanii.

25. Wychowanie spółdzielcze temat Nr 5.

26. Dzieje Państwa Polskiego,/Polska w dobie Piastów, Jagiellonów/ - pogadanka z nauki obywatelskiej Nr 4.

27. Dzieje Państwa Polskiego /praca państwowa Stefana Batorego i Władysława IV,Potop,przyczyny upadku Rzeczypospolitej - pogadanka Nr 4.

28. Próby odrodzenia Polski,komisja edukacji narodowej,konstytucja 3 Maja-pogadanka Nr 4.

29. Wychowanie spółdzielcze temat Nr 6.

30. Walki o niepodległość:insurekcja kościuszkowska,Legiony Dąbrowskiego,powstania narodowe 1830/31,1863 r.-pogadanka Nr 4.

31. Józef Piłsudski jako ostatni szermierz epoki walk o niepodległość,a zarazem Wskrzesiciel i Budowniczy odrodzonego Państwa Polskiego - pogadanka Nr 4.

32. Marszałek Piłsudski jako bohater narodowy,z nauki obywatelskiej - pogadanka Nr 9.

33. Marszałek Edward Rydz-Śmigły - pogadanka Nr 10.

34. Znaczenie lasu dla obrony państwa.

35. Wychowanie spółdzielcze temat Nr 9.

36. Na co potrzebne jest wojsko - pogadanka Nr 25.

37. Dzielny żołnierz /Porwit/.

38. O oszczędności,P.K.O.

39. Pierwsza pomoc w nagłych wypadkach.

40. Wychowanie spółdzielcze temat Nr 13.

41. O obowiązkach żołnierza na manewrach - pogadanka Nr 29.

42. Święto żołnierza ,15 sierpnia /Zjednoczenie narodu i wysiłku w chwili niebezpieczeństwa/.

43-48.Powtórki /wg uznania d-ców oddziałów/.

Ponadto po jednej pogadance tygodniowo na tematy poświęcone sprawom aktualnym.

II. O K R E S.

od dnia 15 września do 15 marca następnego roku.

W okresie tym, jako najintensywniejszym w pracy oświatowo-propagandowej należy przerobić następujące pogadanki:

1. O znaczeniu oświaty i szkolnictwa w życiu obywateli i państwa - pogadanka Nr 49.
2. Wychowanie spółdzielcze-powtórki z tematów Nr 4,22,23.
3. Obszar i położenie Polski w Europie - pogadanka Nr 11.
4. Granice Rzeczypospolitej Polskiej - pogadanka Nr 12.
5. Opis ziem Polski - pogadanka Nr 13.
6. Klimat i pogoda na ziemiach Polski - pogadanka Nr 14.
7. Przyroda na ziemiach Polski - pogadanka Nr 15.
8. Ludność Polski - pogadanka Nr 16.
9. O potrzebie zgodnego współżycia obywateli w Państwie Polskim - pogadanka Nr 56.
10. Wychowanie spółdzielcze-powtórki z tematów Nr 5,6,9 i 13
11. Główne bogactwa Polski - pogadanka Nr 17.
12. Rzeczpospolita Polska - pogadanka Nr 18.
13. Obywatel i Państwo - pogadanka Nr 1.
14. Dlaczego czcimy dzień 11 listopada - pogadanka Nr 8.
15. Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej-pogadanka Nr 19.
16. Izby Ustawodawcze /sej,senat/ - pogadanka Nr 20.
17. Rząd Rzeczypospolitej Polskiej - pogadanka Nr 21.
18. Administracja państwowa - pogadanka Nr 22.
19. W stolicy - pogadanka z książki "Żołnierz Obywatel" str.212.
20. Co obywatel powinien wiedzieć o samorządzie - pogadanka Nr 23.
21. Wymiar sprawiedliwości - pogadanka Nr 24.

22. Społeczeństwo i wojsko - pogadanka Nr 26.
23. Jakie zadanie spełnia Państwo Polskie-pogadanka Nr 3.
24. Rolnictwo i produkcja rolna - pogadanka Nr 33.
25. O powstaniu listopadowym 1830/31 r.
26. Rzemiosło i jego znaczenie oraz potrzeby-pogadanka Nr 35.
27. Przemysł i jego rola w gospodarczo-społecznym życiu Polski-pogadanka Nr 36.
28. Handel i jego organizacja w życiu gospodarczym Polski - pogadanka Nr 37.
29. Środki komunikacyjne-pogadanka Nr 38.
30. Morze i jego znaczenie dla rozwoju gospodarczego kraju - pogadanka Nr 39.
31. O znaczeniu nauki i kultury - pogadanka Nr 50.
32. O znaczeniu pamiątek historycznych - pogadanka Nr 52.
33. Jak odzyskaliśmy niepodległość - pogadanka Nr 5.
34. Jak odzyskaliśmy niepodległość - pogadanka Nr 6.
35. Rok 1920 - pogadanka Nr 7.
36. Dorobek Państwa Polskiego w epoce Marszałka Józefa Piłsudskiego - pogadanka Nr 53.
37. Polacy poza granicami Polski - pogadanka Nr 55.
38. Cześć dla znaków państwowych - pogadanka Nr 59.
39. Honor obywatela Rzeczypospolitej - pogadanka Nr 60.
40. O powstaniu styczniowym /1863 r./ - pogadanka Nr 4.
41. Każdy obywatel żołnierzem - pogadanka Nr 27.
42. Polskie tradycje rycerskie.
43. O nowej konstytucji.
44. Co to jest wojna nowoczesna /SOSSABOWSKI/.
45. Moralność i religijność /SOSSABOWSKI/.
46. Na Wawelu - z książki "Żołnierz obywatel" str.251.
47. O polską szkołę powszechną-z książki "Żołnierz-Obywatel" str.231.
48. Co to jest Państwo Polskie - pogadanka Nr 2.

Ponadto po jednej pogadance tygodniowo na tematy poświęcone sprawom aktualnym.

III. O K R E S.

od dnia 15 marca do 15 września - w drugim roku służby.

Okres ćwiczeń letnich i przed zwolnieniem do rezerwy, należy w miarę wolnego czasu, użyć do utrwalenia pogłębienia i uzupełnienia nabytych wiadomości.

1. Podstawy gospodarcze i możliwości samowystarczalności gospodarczej Polski - pogadanka Nr 32.
2. Wychowanie spółdzielcze - temat Nr 23.
3. Jak gospodaruje w rolnictwie i co robi Państwo dla podniesienia rolnictwa - pogadanka Nr 34.
4. Pieniądz i jego rola w życiu gospodarczym-pogadanka Nr 40.
5. Finanse Państwa. Budżet i podatki-pogadanka Nr 41.
6. Jak podnieść dochodowość w gospodarstwach rolnych - pogadanka Nr 42.
7. Wychowanie spółdzielcze temat Nr 26.
8. Dlaczego powinien należeć do Z.R.-z wytycznych pracy społecznej.
9. Spółdzielczość w życiu żołnierza i rezerwisty - pogadanka Nr 44.
10. Co to jest spółdzielnia - z książki "Żołnierz-Obywatel" str.184.
11. Praca podstawą dobrobytu - pogadanka Nr 45.
12. Znaczenie pracy zawodowej - pogadanka Nr 48.
13. Zróżnicowanie zawodowe ludności Polski-pogadanka Nr 46.
14. O ochronie i pomocy bezrobotnym-pogadanka Nr 47.
15. O znaczeniu literatury i sztuki w życiu obywateli i Państwa - pogadanka Nr 51.
16. Polska w Rodzinie Narodów - pogadanka Nr 54.
17. O obronie porządku społecznego - pogadanka Nr 57.

18. Jak obywatel może się przyczynić do podniesienia kultury pogadanka Nr 61.

19. Jak można się dokształcać - pogadanka Nr 62.

20. Co i jak czytać - pogadanka Nr 62.

21. Co żołnierz powinien wiedzieć o kościele katolickim w Polsce - pogadanka Nr 65.

22. Obywatel w rodzinie i gromadzie - pogadanka Nr 67.

23. Obywatel w pracy społecznej-pogadanka Nr 68.

24. Obywatel w służbie Narodu i Państwa -pogadanka Nr 69.

25. L.O.P.,Lot.-z książki "Żołnierz-Obywatel" str.173.

26. Powstańcy 1863 roku - z książki Żołnierz-Obywatel" str.262.

27. O obowiązkach żołnierza na manewrach-pogadanka Nr 29.

28. O obowiązkach rezerwisty - pogadanka Nr 30.

29. O oszczędności.

30. O obowiązku pracy w P.W.-z wytycznych pracy społecznej.

31. Obowiązek łączności z oddziałem /SOSSABOWSKI/

32. Dzięki komu i czemu zwyciężyliśmy w r.1920.

Ponadto po jednej pogadance tygodniowo na tematy poświęcane sprawom aktualnym.-

BIBLIOTEKA NAUKOWA
WAP
3021/3